

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' שופטים • כד - כז אב

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון מב (תתשצ"ד)

סדרי וזמני קבלת הקהל אצל כ"ק מרן שליט"א לקראת ימי הרחמים והרצון הבעל"ט

קבלת קהל באלעד

יום שלישי, פר' כי תבוא, יב אלול
★ קבלת הקהל תתקיים בתוככי היכל בית מדרשנו
ברח' יונתן בן עוזיאל 10.
★ קהל אנ"ש תושבי העיר פתח תקוה וברכפלד
ייכנסו ג"כ אי"ה ביום זה בעיר אלעד.

קבלת קהל במעון הקודש פעיה"ק צאנו

יום שני ורביעי פר' תצא, ד'-ו' אלול
יום שני ורביעי פר' כי תבוא יא - יג אלול
יום שני ורביעי פר' נצו"י, יח - כ' אלול
★ לקביעת תור יש להתקשר מראש למשב"ק
בטל': 053/3104100, או בטל' 09/8620979.

קבלת קהל בביתר

יום ראשון, פר' כי תצא, ג' אלול
★ קבלת הקהל תתקיים אי"ה בתוככי היכל בית
מדרשנו 'בית רוזנברג, רח' פנים מאירים 4.

קבלת קהל בחיפה

יום שלישי, פר' כי תצא ה' אלול
★ קבלת הקהל תתקיים אי"ה בתוככי היכל בית
מדרשנו ברח' מיכאל 32.

קבלת קהל בבני ברק

יום שלישי, פר' נצבים - וילך, י"ט אלול
★ קבלת הקהל תתקיים אי"ה בתוככי היכל בית
מדרשנו ברח' רבי יהודה הלוי 22.
★ קהל אנ"ש תושבי אשדוד ייכנסו ג"כ אי"ה
ביום זה בבני ברק.

קבלת קהל בקרית צאנו טבריה

יום ראשון, פר' כי תבוא, י' אלול
★ קבלת הקהל תתקיים אי"ה בתוככי היכל בית
מדרשנו בקרית צאנו.

שעות קבלת הקהל יפורסמו בעז"ה בבתי מדרשנו, וע"י מערכת 'קול צאנו' 072/315200
לתשומת לב! קבלת הקהל בכל אתר ואתר תתקיים בתוככי היכל בית המדרש!

עקב ריבוי הקהל בלעה"ר ייכנסו לקודש פנימה באלה הימים רק הגברים
וכבר אמרו חז"ל (ברכות יז, א) נשים במאי זכיין, באתנויי גבריהו בי רבנן ונמריין לגבריהו עד דאתו מבי רבנן

יום חמישי פר' ראה כ"ג מנחם אב

בצהרים הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל האחים הר"ר משה הי"ו הבה"ח בצלאל נ"י והבה"ח חיים נ"י רייכמן, היושבים שבעה על פטירת אביהם הרה"ח ר' שמעי' ז"ל מירושלים - בארא פארק, וניחמם מרן שליט"א בדברי תנחומים.

שב"ק פר' ראה כ"ה מנח"א שבת מברכים אלול

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קהלותינו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. קבלת שבת - הרה"ג רבי משה נחמן זילברמן שליט"א ר"מ בישיבה"ק. אחר התפילה עברו הקהל לברכת א גוט שבת.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי משה גדליה לנדאו שליט"א רב בית מדרשנו ישמח משה בנתניה וראש רשת כוללי יו"ד בארה"ק, מה ידידות - הרה"ח ר' בערל וינברגר מפעיה"ק.

בברכהמ"ז על הכוס כובד - הגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' באנטווערפן. אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הרה"ג ר' יחזקאל רייך שליט"א ראש כולל בקרית הבעש"ט (בן הגרא"י שליט"א, וחתן כ"ק האדמו"ר מוואסלוי שליט"א), להר"ר יחזקאל רייך מפעיה"ק (ב"ר יוסף יצחק מאנטווערפן, וח"ר בר יוחאי שמעון מפעיה"ק), ולהר"ר מנחם מאיר קליין מפעיה"ק (ב"ר זאב מפעיה"ק, וח"ר שלמה דוד דייטש מפעיה"ק).

הפלפול היה ע"ד המד"ר (פ"ד, ו) עה"פ כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר, הלכה אדם מישראל מהו שיהא מותר לו לכסות דם שחיטה ביו"ט, כך שגו חכמים השוחט חיה ועוף ביו"ט ב"ש אומרים יחפור בדקר ויכסה, וב"ה אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן, וצל"ב שייכות השאלה להני קראי, ובעיקר שאלתו יל"ד במאי מספק"ל והלא משנה ערוכה בריש ביצה דאיפלוגי בה ב"ש וב"ה, גם יל"ד מה שאמר הלכה 'אדם מישראל'.

ואפ"ל בדרך דרוש, דהנה בגמ' ביצה (דף ט' ע"ב) ב"ש אומרים אין מוליכין את הסולם משוכך לשוכך אבל מטהו מחלון לחלון, וב"ה מתירין,

ובגמ' (ע"ב) אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש לחומרא וב"ה לקולא, ורמינהו השוחט חיה ועוף ביו"ט ב"ש אומרים יחפור בדקר ויכסה, וב"ה אומרים לא ישחוט אלא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום, א"ר יוחנן מוחלפת השיטה וכו', ופרש"י דמוחלפת השיטה דכאן בסולם (דב"ש מתירין וב"ה אוסרין), אבל המשנה דהשוחט כדקאי קאי, ולב"ה לא ישחוט אלא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום.

ובתוס' (ד"ה א"ר יוחנן) הביאו שיטת ר"ת דמוחלפת השיטה היינו ההיא דהשוחט דלב"ה יחפור בדקר ויכסה, ולב"ש לא ישחוט אלא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום עי"ש. וכ"ק אאדמו"ר זי"ע (מנחת יהודה וי-ם בדרוש לפרשתן) ביאר דזהו שאלת המדרש, דידע שפיר הך מתני' דריש ביצה השוחט חיה ועוף וכו', אלא דמאחר ובהך משנה מוחלפת השיטה, לכך נסתפק השואל דכיון דהלכה כב"ה אי נימא כפרש"י דמוחלפת הך ד'סולם' אבל הך דהשוחט קיימא דב"ה לחומרא. או נימא כר"ת דמוחלפת הך דהשוחט ולב"ה יחפור בדקר ויכסה. והשיב 'בך שגו חכמים' שבלשון הזה נקטינן דמתני' דריש מסכתין אינה מוחלפת עי"ש.

והנה התוס' שם בהמשך דבריהם כתבו וז"ל, ואומר ר"ת תמיה אני על מה הצריכו העולם הכנה (והיינו לשיטתו דלב"ה יחפור בדקר ויכסה), וזכור אני דבימי נערותי לא הוי מצריכין כלל, אך עתה לפי מה שטעו דסבורים דמוחלפת השיטה לא קאי אהשוחט וכו' וב"ה לחומרא לפיכך מצריכין הכנה. והתוס' הקשו עליו מהא דאי' בגמ' (דף ז' ע"ב) אהא דמודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה, א"ר זריקא אמר רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום, והיינו לב"ש דייחפור בדקר ויכסה בעי שיהא דקר נעוץ מבעו"י משום הכנה, לכך הקשו דאף לפר"ת דאפכינן שיטת ב"ש וב"ה וב"ה לקולא, מ"מ סברי ב"ה מאי דס"ל לב"ש מעיקרא

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

והפנ"י בביצה (דף ז' ע"ב ד"ה בפרש"י) האריך להשיג ע"ד הטו"ז, במ"ש דלר"ת דמוחלפת השיטה דהשוחט לב"ה שרי אף לכתחילה מדין עדל"ת, וכתב ע"ד דכבודו הגדול במקומו מונח שדבריו מתמיהין מאד, דלענ"ד פשוט דלא שייך כלל לומר עדל"ת, דרק לאחר שכבר שחט ומוטל עליו מצות הכיסוי שייך עדל"ת, אבל בשוחט שבא לימלך לא שייך כלל עדל"ת דלא ישחוט ולא ליכסי. עי"ש באריכות. היוצלמ"ז דנחלקו הטו"ז והפנ"י אי שרי לכתחילה לשחוט חיה ועוף ביו"ט על סמך שלאחר השחיטה יהא העשה דכיסוי דוחה ללאו דיו"ט, דהטו"ז ס"ל דרשאי אפי' לכתחילה לשחוט בלא שיהא לו עפר מוכן כי לאחר השחיטה יוכל לחפור ולכסות מדין עדל"ת. ולהפנ"י רק אם כבר שחט ורמיא עליה מצות כיסוי אתי עשה דכיסוי ודחי ל"ת דיו"ט, אבל אסור לכתחילה להכניס עצמו לידי כך שיתחייב בעשה דכיסוי וידחה לל"ת.

והנה לכאו' יל"ע היאך שייך בכך עשה דוחה ל"ת, הרי נודע מש"כ התוס' בעירובין (דף ק' ע"א ד"ה מתן) בהא דתנן התם נתערב מתן ד' במתן אחת ר' אליעזר אומר ינתנו במתן ד' ר' יהושע אומר ינתנו במתנה אחת אמר לו ר' אליעזר הרי הוא עובר על בל תגרע א"ל ר' יהושע הרי הוא עובר על בל תוסיף, והקשו התוס' דליתי עשה דמתנות ולידחי לאו דבל תוסיף, ותירצו דלא אמרינן הכא עדל"ת דלא דמי כלל לכלאים דהכא ע"י פשיעה הוא בא שהיה יכול להתקיים בלא דחיית הלאו, ורק ע"י פשיעתו שלא שמרו ונתערב צריך לדחות הלאו, עי"ש.

מעתה היאך מותר לחפור בדקר ולכסות מדין עדל"ת, הרי היה יכול להכין מעיו"ט עפר תיחוח או דקר נעוץ ולקיים את העשה בלא דחיית הלאו,

דצריך דקר נעוץ משום הכנה, ושפיר הצריכו העולם הכנה אפי' לשיטת ר"ת דבההיא דהשוחט הוחלפה שיטתם, עי"ש.

ובטו"ז (סי' תצ"ח סק"ב) האריך הרבה בהלכה זו ותו"ד בקצרה, דבסמ"ג כתב וז"ל, מורי כתב היכא דשחט כבר ואין לו עפר מוכן, יכול לכסות באינו מוכן, כדאמרינן ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה, ובהג"ה מימונית הקשה ע"ז דהרי אמרינן והוא שיש לו דקר נעוץ מבע"י. והב"י כתב דטעמו של רבו דהסמ"ג שסמך על פירוש ר"ת בדיעבד מיהא (היינו דב"ה ס"ל לקולא), והרש"ל כתב ע"ז דשגגה גדולה שגג הב"י, דממנ"פ אי תפיס פירש ר"ת דב"ה מתירין לכתחלה א"כ אפי' בלא דקר נעוץ, דלא בעי גמ' דקר נעוץ אלא למאן דשרי בדיעבד, אבל לפיר"ת דלב"ה אפי' לכתחלה מותר. והטו"ז תמה על שיחם שגגה לרבינו ב"י, דאמנם ב"ה מתירין אפי' לכתחלה בלא דקר נעוץ לר"ת, מ"מ שפיר פי' הב"י בשיטת רבו של סמ"ג דס"ל דמספקינן אי הלכה כר"ת או כרש"י ורי"ף, לכן לכתחלה יש להחמיר כרש"י שיהא עפר מוכן, ובדיעבד סמכינן אר"ת.

ועל מה שהקשה ר"י על ר"ת דעכ"פ בעינן דקר נעוץ כדאמר רב יהודה, כתב הטו"ז דר"ת לא ס"ל הכי, אלא כיון דב"ה ס"ל לקולא דאפי' לכתחלה שוחט וחופר ומכסה, משום דעשה דוחה ל"ת ממילא מותר לכתחלה בכל גווני, ורב יהודה קאי אליבא דב"ש קודם שאמרו דמוחלפת השיטה, אבל למסקנא דב"ה מקילין י"ל דבכל גווני שרי ולא בעי דקר נעוץ. אלא דס"ל לרבו של הסמ"ג דאנו להלכה לא מקילינן כר"ת אלא בדיעבד סמכינן עליה, ומסיק הטו"ז שכן הוא אליבא דר"ת שא"צ כלל דקר נעוץ, ולא כמ"ש הרא"ש והטור אליבא דר"ת דצריך ג"כ דקר נעוץ ועפר תיחוח וכו', עי"ש.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לקנות קודם החג ובחג אינו נמצא וכי אינו מבטל בזה המצוה, אתו"ד.

הרי דחלות החיוב להכין מה שצריך לצורך קיום המצוה הוא גם קודם זמן חיוב עשייתו, דבזמן שיכול לגרום שלא יתבטל מקיום המצוה בעת חיובו כבר רמי על האדם חיובא. וא"כ ה"נ יש עליו חיוב מעיו"ט להכין עפר או דקר נעוץ כדי שאם ישחט לצורך שמחת יו"ט יהיה לו במה לכסות, ואם לא הכין חשיב פשיעה ובכה"ג לא אמרינן עדל"ת, ואף בשכח מלהכין להרבה פוסקים פשיעה חשיבא, יעויין בשדי חמד (ח"ה בקו' דברי חכמים סי' פ') שהביא חבל פוסקים דס"ל דשכחה הוי כפשיעה, ולפי"ז בני"ד דהול"ל להכין מעיו"ט כדי שיוכל לקיים העשה ביו"ט, ממילא אם לא הכין הו"ל עשה שע"י פשיעה.

וכמו"כ הביא בצל"ח החדש (מאמר ז', דף צ"ו טו"ג) מהגה"ק החידושי הרי"מ בחידושים על הל' פסח סי' תכ"ט (לע"ע לא מצאתיו), שכתב לדבר פשוט דמוטל חיוב על כל אדם להכין צרכיו שכשיגיע פסח או סוכות יקיים המצות כתיקונם, דאל"כ בטלו כל מצות עשה, דקודם החג אין עליו חיוב לעשות סוכה וביו"ט הרי אנוס הוא, וכן בלולב ושאר מצוות, ואשר מפאת כן תיקנו חז"ל שיהיו שואלין ודורשין ל' יום קודם הפסח, היינו שמחויב כבר לראות שיקיים המצוה כראוי, עי"ש. ועיין בלקח טוב להגרי"ע (כלל ו' אות ג') שהאריך לבאר יסוד זה.

מעתה י"ל דגם לשיטת ר"ת דמוחלפת הק' דהשוחט, מ"מ אפי' לב"ה אין לשחוט עכ"פ לכתחילה אא"כ היה לו עפר מוכן, דהרי אם ישחוט לא יהא רשאי לכסות מדין עדל"ת, דכיון שלא הכין מעריו"ט הו"ל עשה שע"י פשיעה שאינו דוחה ל"ת, ודו"ק.

והנה אמרתי מכבר בביאור הק' מילתא אם עשה הבא ע"י פשיעה דוחה ל"ת, דתליא במקור הילפותא דעדל"ת, עפמ"ש התוס' ביבמות (דף ה' ע"ב) דהקשו למ"ל סמיכות דכלאים לציצית להא

וכיון שהוא פשע ולא הכין מעיו"ט, א"כ הו"ל עשה הבא ע"י פשיעה הוא ולא אמרינן עדל"ת. וזה שדייק המדרש לומר 'אדם מישראל' דהכוונה על מי שהוא גדול בשנים שהיה עליו לדעת כי צריך להכין עפר בערב יו"ט, והו"ל פשיעה מה שלא הכין ולכן ראוי שלא ידחה.

וכיוצ"ב כתב הפרמ"ג בפתיחה לשובשנת העמקים, דכה"ג הו"ל עשה הבא ע"י פשיעה, בהא דאמרינן בגמ' (מנחות דף צ"ה ע"ב) דאין אפיית שתי הלחם דוחה לא את השבת ולא יו"ט, והקשה שם הפרמ"ג דנימא דעשה דשתי הלחם דוחה לעשה דיו"ט, דלכם ולא לגבוה חשיב כעשה בלחוד כמ"ש התוס' בביצה (דף י"ב ע"א ד"ה השוחט) דלאו הבא מכלל עשה הוא, וגם לא אמרינן אהדריה לאיסורא קמא עי"ש, ועשה דקום ועשה דוחה לעשה דשב ואל תעשה כמ"ש האחרונים, ותי' לפי"ד התוס' הנ"ל בעירובין דאין עדל"ת הבא ע"י פשיעה, לכן כיון דאפשר לאפות מעיו"ט לא דחי יו"ט וגם אם שכח וכדו' ולא עשה מעיו"ט אינו דוחה יו"ט דהו"ל עשה שע"י פשיעה עי"ש, הרי דנקט דכיון דהיה יכול לעשות מאתמול הו"ל בא ע"י פשיעה ואינו דול"ת וא"כ הבא נמי נימא הכי.

ויש להטעים הדברים דכה"ג הו"ל עשה שבא ע"י פשיעה, עפי"מ שכתב המנ"ח (מצוה ה' אות י"ג) לתמוה על מ"ש הצל"ח בפסחים (דף ד' ע"ב) דמה שלא בא רבי יהודה בן בתירא להקריב קרבן פסח כיון שהיה דר בניצבין שהוא דרך רחוקה ופטור, דלא מצינו שיהיה מצווה לעלות ולהתקרב קודם זמן הפסח כדי שיתחייב בקרבן פסח, ובער"פ כשהגיע זמן שחיטת הפסח הרי היה בדרך רחוקה ופטור. ותמה עליו במנ"ח שם דודאי מצ"ע על כל ישראל לעשות הפסח ככל מ"ע שבעולם ומחויב לילך מקצה הארץ להתקרב עצמו כדי לקיים מצ"ע, ורק אם איתרע והוא בדרך רחוקה יש דינים שצותה תורה אבל בודאי מחויב להתקרב ולקיים מ"ע, וקודם זמן חיוב המצוה רמי עליה חיובא אלא דלא ענוש כרת, ואטו לולב ושופר לא יהיה מחויב

דעדל"ת, נילף לה משריפת קדשים מדאיצטריך קרא לומר דלא דחי יו"ט משום דיכול להמתין עד למחר ולשרפה מכלל דבעלמא דחי, ותירצו דהתם איצטריך קרא שלא תאמר דדחי משום דאפי' אוכל נפש שרי, ולמ"ד דנדרים ונדבות אין קרבין ביו"ט, לא איצטריך קרא, אלא אליבא דמ"ד קרבין. הרי דלמ"ד נדרים ונדבות אין קרבין ביו"ט לדידיה שפיר י"ל דילפינן עדל"ת משריפת קדשים.

ועפי"ז כתבו המפורשים לתרץ קושיית המהר"ם (שבת דף כ"ה ע"ב) דלפימ"ש רש"י בשיטת בית שמאי דפוטרין סדין בציצית דס"ל דלא דרשינן סמוכין דכלאים בציצית. דא"כ מנא להו דעדל"ת, דהרי כל האי מילתא דעדל"ת ילפינן ביבמות (דף ד' ע"ב) מהך סמיכות, (ראה בהגהת יעב"ץ ויפה עינים שם שציינו לירושלמי דס"ל דמאן דלא דריש סמוכין גם במשנה תורה לא דריש, ועיין לכ"ק אאמור"ר וצללה"ה בישראל סבא סוף גליון י"א, שציינן בזה דכן משמע במ"ש רש"י שבת, דף כ"ה ע"ב, ומנחות דף מ' ע"א, דב"ש פוטרין סדין בציצית דלא דרשי סמיכות דכלאים בציצית), ותירצו דב"ש לשיטתם דאית להו בביצה (דף י"ט ע"א) דנדרים ונדבות אין קרבים ביו"ט, וא"כ שפיר מצינן למילף דין עדל"ת משריפת קדשים (עי' בזה במהר"ם ברבי ביבמות שם, שו"ת תורת חסד ח"א סי' נ"ב אות ב', חידושי ר"ע הילדסהיימר ביבמות שם, חידוד ופלפול אות ד', אוריאן תליתאי מער' עדל"ת אות ג').

והנה אם ילפינן עדל"ת משריפת קדשים יש להוכיח דגם עשה הבא ע"י פשיעה דוחה ל"ת, שהרי עשה דשריפת קדשים בא ע"י פשיעה, שהרי פשע בכך שהותיר חוץ לזמנו ועבר על לא תותירו וגו', ואפ"ה איצטריך קרא דלא אמרינן עדל"ת לשרפה ביו"ט, וממילא שמעינן דבעלמא אפי' בכה"ג עדל"ת, אבל אי ילפינן עדל"ת מכלאים בציצית י"ל כמ"ש התוס' דרק בכה"ג שלא בא העשה ע"י פשיעה דול"ת.

ואמנם במנ"ח (מצוה קמ"ב אות ה', ומצוה קמ"ג אות ג') כתב, דעשה דשריפ"ק לא הוי עשה שע"י פשיעה, דעשה שע"י פשיעה לא מיקרי רק אם היה יכול לקיים העשה בלא פשיעה ואירע שבא לידו

ע"י פשיעה, כגון בההוא שנתערב מתן ד' במתן א' שאילולי פשיעתו היה מקיים זריקת המתנות כדין, ורק ע"י שפשע שנתערבו הדמים בהא ס"ל לתוס' דלא דחי לל"ת, אבל בעשה שמעיקרא כל עניינה וקיומה הוא באופן שהיה פשיעה בההיא שפיר דול"ת עי"ש, (והמהדירים ציינו שכ"כ הגרע"א בדרו"ח ועוד עי"ש).

ואולם לאו כו"ע ס"ל הכי, דהנה בכפו"ת ביומא (דף פ"ו ע"ב) בהך דגדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה הביא מה שהקשו דמאי אולמא דתשובה והרי כן הוא המדה בכל התורה דעדל"ת, והביא (בסו"ד) מחתנו וגיסו הרב רבי משה גלאנטי דהרבותא לגבי תשובה כיון דתשובה הו"ל עשה שע"י פשיעה ובכה"ג אין עדל"ת, ולזה אמר דגדולה תשובה שאפ"ה דוחה ל"ת עי"ש. הרי דס"ל דהגם דמצות תשובה כל קיומה רק על ידי שחטא, וא"א לקיימה זולת הפשיעה, אפ"ה הו"ל בכלל עשה שע"י פשיעה שאינו דול"ת (לולי גדולתה של תשובה), ושור"ר מה שציינן בזה אריכות בשד"ח בחלק כללים מערכת ע' כלל ל"ט, (ח"ה דף קט"ו טו"ב וטו"ג).

ושמחתי שבס"ד מצאתי בשד"ח (שם כלל פ"ו, דף קכ"ו טו"ד) שבתו"ד הביא מספר חקרי הלכות בשם אביו כדברינו הנ"ל, דאם ילפינן לעדל"ת משריפ"ק שפיר גם בעשה שע"י פשיעה דול"ת דהרי כל נותר בא בפשיעה, עי"ש באריכות, ושור"ר שכ"כ גם בעטרת זקנים המצורף לספר אילה שלוחה (מערכת אין איסור חל על איסור) ובצורור החיים (שער התערוכת פ"י). [ועפי"ז יש לפלפל דב"ש וב"ה אזלי לשיטתייהו, לדעת רש"י דמוחלפת השיטה הך דסולם, והיינו דב"ה לשי' דס"ל דילפינן עדל"ת מכלב"צ ומינה דעשה שע"י פשיעה אין דוחה ל"ת לכן ס"ל דלא ישחוט, אבל ב"ש לשי' דס"ל דילפינן משריפ"ק לדידהו שפיר עשה שע"י פשיעה דול"ת, ולכן ס"ל מותר לשחוט, וא"ש דרבי אליעזר בעירובין שם לא חש למה שהק' לו רבי יהושע דבמתן ד' איכא בל תוסיף, דהרי רבי אליעזר מתלמידי ב"ש, וס"ל דשייך בכך עדל"ת,

אבל רבי יהושע דאקשי ליה ס"ל שאין עשה שע"י פשיעה דול"ת, ודו"ק].

ואולם יש לעורר דלכאו' אין ללמוד כלל עשה דוחה ל"ת משריפת קדשים, דהרי העשה דשריפת קדשים הוא בקרא דוהנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו (שמות יב, י), וציווי זה נאמר קודם מ"ת וא"כ הו"ל עשה דקודם הדיבור, והרי כתבו התוס' במו"ק (דף כ' ע"א ד"ה מה), בשם הירושלמי (פ"ג ה"ה, דף י"ד ע"ב), דאין למדין מקודם מתן תורה. אך באמת מצינו פלוגתא דרבוותא בענין זה אי למדין מקודם מ"ת, ועי' בבית האוצר (ח"א כלל א') שהרחיב את הדיבור בענין זה, ואי נימא דלמדין מקודם מ"ת ניחא שפיר ללמוד דין עדל"ת משריפת קדשים.

והנה בגמ' חולין (דף פ"ה ע"א) פליגי רבי מאיר ורבי שמעון אי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה או לא, ואמרינן מאי טעמא דר"מ דס"ל דשמה שחיטה, גמר שחיטה שחיטה משחוט חוץ, מה התם שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה אף הכא נמי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, ור"ש דס"ל לאו שמה שחיטה גמר מטבוח טבח והכין מה להלן שחיטה ראויה אף כאן שחיטה ראויה, ופריך הגמ' ור"ש נמי ליגמר משחוט חוץ, דנין חולין מחולין ואין דנין, ור"מ נמי ליגמר מטבוח טבח, ומשני דנין שחיטה משחיטה ואין דנין שחיטה מטבוחה וכו'.

ובתוס' (ד"ה דנין) הקשו דבב"ק גבי תשלומי דו"ה נמי מחייב ר"מ בשחיטה שאינה ראויה (השוחט בשבת או לע"ז) והתם הו"ל למילף מטבוח טבח דהו"ל טביחה מטבוחה דומתחו כתיב, ותירצו באי נמי דמ"ש הגמ' דנין שחיטה משחיטה היינו דדנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני ולא מטבוח טבח והכין שלא נאמר בסיני עי"ש, וביאור דבריהם דמ"ש"ה אין למדין מטבוחה שלא נאמרה בסיני כי אין למדין מקודם מ"ת, וכ"כ בס' כרם חמד (תזריע) בכוננת דבריהם, ומצאתי בחי' הרימב"א בחולין שם שכתב להדיא כן לפרש כוונת

הגמ' דמשו"ה אין למדין שחיטה מטבוחה כיון דטביחה נאמר קודה"ד, נמצא לפי"ז דר"מ ור"ש פליגי בהך אם למדין מקודם מ"ת, דר"ש דיליף מטבוח טבח ס"ל למדין מקודם מ"ת, ור"מ ס"ל דאין למדין מקודם מ"ת.

והנה לעיל שם (דף כ"ז ע"ב) אמר רב יהודה משום ר' יצחק בן פנחס אין שחיטה לעוף מה"ת שנא' (ויקרא יז, יג) ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר, בשפיכה בעלמא סני, וכתב בכרם חמד (פר' תזריע) דלמ"ד דיש שחיטה לעוף מה"ת ס"ל דהאי ושפך איצטריך לה לגזירה שוה, דבגמ' שם (ברף פ"ה) אמרינן דר"מ דס"ל דשאינה ראויה שמה שחיטה יליף לה משחוט חוץ, ובהמשך שם, מאי טעמא דר"מ בכסוי הדם א"ר שמעון בן לקיש גמר שפיכה שפיכה משחוט חוץ (דכתיב בשחוט חוץ דם שפך וגו' ובכסוי ושפך את דמו) מה להלן שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה אף כאן שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, וא"כ י"ל דמ"ד דיש שחיטה לעוף מה"ת מוקים ליה לקרא דושפך לדרוש גז"ש לשחוט חוץ דשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, ומאן דדרש מהאי קרא דאין שחיטה לעוף מה"ת לא דריש לגז"ש וס"ל כר"ש דשחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה ודו"ק.

והנה בש"ך עה"ת בפרשתן עה"פ כי ירחיב ה"א את גבולך וגו', כתב וז"ל, לימדה תורה שלא יאכל בשר אלא אחר הרחבה ואחר אמירה זהו ואמרת אוכלה בשר, ואחר תאוה, זהו כי תאוה נפשך, ועכ"ז לא התיר לו אכילת הבשר עד שגברה עליו התאוה ביותר, זהו בכל אות נפשך תאכל בשר, לא טוב אתה מאדם הראשון שלא אכל בשר כל ימיו (עי' סנהדרין דף ג"ט ע"ב), וכן אברהם אמר ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו, והוא לא אכל. וכן ביצחק נתאוה ולא רצה לשחוט משלו אלא אמר לעשו וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים, [יל"פ דבריו עפימ"ש בכלי יקר בפרשתן ע"ד הגמ' (חולין דף פ"ד

לענג שבתות וימים טובים, או לסעודת מצוה כגון חתן וברית מילה, עכ"ל הש"ך.

מעתה יתבאר דברי המדרש דכיון שאמר הכתוב כי תאוה נפשך לאכול בשר, ולימדה תורה דרך ארץ שרק ע"י אוות נפש יאכל בשר, הא לא"ה אינו ראוי לאכול בשר, וכמו"כ י"ל דע"ז אמר כי תאוה 'נפשך' שנפש הרוחנית תאבה לדבר מצוה, וכ"כ ביש"מ בפרשתן דתאוה נפשך קאי על נפש הרוחנית עיי"ש לדרכו, וי"ל דוהיינו דחפץ לאכול בשר בסעודת מצוה, אבל לצרכו הגשמי אין ראוי לאוכלו.

ולפי"ז מ"ש ביוסף ומכוח טבח קאי על בשר עוף, ומדחוינן שיוסף החמיר על כך ש"מ דמה"ת יש שחיטה לעוף, דהרי כתב הרמ"א בתשו' (סי' י', וכ"כ בנור הקודש הובא בבנין דוד פר' ויצא אות מ"ו), דקודם מתן תורה לא שמרו האבות מלבד אברהם אבינו אלא מצוות דאורייתא בלבד, ומוכרח דס"ל דשחיטה לעוף הוא דין תורה, והיינו דלא דרשינן מושפך את דמו דבשפיכה בעלמא סגי, דבעינן לה לגז"ש לשחוט חוץ, דהתם נמי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה כר"מ, ועכצ"ל דלא ילפינן מוטבח טבח דבעינן שחיטה ראויה משום דאין למדין מקודם הדיבור, מעתה לא ילפינן עדל"ת משריפת קדשים אלא מכלאים בציצית, ומינה דעשה הבא ע"י פשיעה אינו דוחה ל"ת.

לכך נתעורר לשאול כענין, מהו שיהא מותר לו לכסות דם שחיטה ביו"ט, דהיינו כאשר כבר שחט אם בדיעבד יחפור ויכסה מדין עדל"ת, דכיון דהוי עשה שע"י פשיעה דילמא אינו דוחה ל"ת, וע"ז השיב מהא דס"ל לב"ה דלא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן, והיינו דאפי' בדיעבד לא שייך עדל"ת כיון דהוי עשה שע"י פשיעה שאינו דוחה ל"ת, ודו"ק.

*

וי"ל עוד עד"ז באו"א לאידך גיסא, בהקדם הגמ' שם (דף ט"ז ע"ב), כי ירחיב ה' את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר וגו', רבי ישמעאל אומר לא בא הכתוב אלא להתיר להם

ע"א) עה"פ כי יצוד ציד לימדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא בהזמנה הזאת. וז"ל, שאם ירגיל האדם את עצמו לאכול מן הבהמות המצויין איתו בבית שור או כשב או עז, אז כל היום יתאוה תאוה וירגיל עצמו באכילתו דבר יום ביומו, אבל אם לא יאכל עד אשר יצוד ביערות ובמדברות ציד חיה או עוף שיש לו סכנה וטורח גדול לצודם אז תשקוט תאותו כי אין האכילה שוה בגודל הצער והטורח, כי לא לחנם אמר יצחק לעשו וצא השדה וצודה לי צידה. וכי לא היה לו בבית דבר הניצוד כבר ולמה חרד את כל החרדה הזאת לטלטלו במקומות הסכנה, אלא שהיה מתנהג על פי הדרך ארץ אשר למדה התורה שלא יאכל בשר כי אם בהזמנה זאת ע"י צידה דווקא כדי שלא יהיה מורגל בו, עכ"ל], ורבקה לקחה עזים ועשתה לו מהם מטעמים ולא לקחה מלאים לפי שהן שמנים שיש להם אליה ולא היה אוכלן, אלא עזים. יעקב אבינו ישב בבית שם ועבר ולא היה לו בשר לאכול, ובבית לבן הארמי בוודאי לא אכל בשר כי נבל הוא והיו שניו קהות עליו ואמרו אך עצמי ובשרי אתה.

ובבני יעקב נאמר (בראשית לו, כה) וישבו לאכול לחם, וביוסף נאמר (שם מג, לא) שימו לחם, ומה שאמר ומכוח טבח והכין (שם, ט"ז) אולי היו עופות, (צ"ל דכריו הם ע"פ פשטות הפסוק, דאל"ה צ"ב דהא דרשינן (חולין דף צ"א ע"א) וטבח טבח והכין טול גיד הנשה בפניהם, ובעוף ליכא גיה"ג, ואולי דס"ל דכיון דאמרינן התם בגמ' וכמ"ד גיה"ג נאסר לב"ג, ש"מ דאין זה דרשא מוסכמת. והג"ר ניסן רייך נ"י אמר די"ל עפמ"ד בגמ' בחולין (דף צ"ד ע"ב) דעוף שכף ירכו עגול יש בה דין גיה"ג, אלא דאינו מצוי בכל העופות לכן הוזקק להראותם), כי לא היו אוכלין במצרים בהמה לפי שהיא עבודתם, לפי שהבשר משמן ומעדן הגוף ואי אפשר לעבוד ה' מתוך עידון ויבוא לידי שכחת הבורא ית' שנא' (דברים לב, טו) וישמן ישורון ויבעט, ויבוא לידי גאווה שנא' (תהלים יז, י) חלבמו סגרו פימו דיברו בגאות, ובמקום שגאווה מצויה ע"ז מצויה, כי לא הותר אכילת הבשר אלא לחולה או מחמת חולשה, או

בשר תאווה שבתחילה הותר להם בשר נחירה משנכנסו לארץ הותר להם וכו', א"כ מנא לן ללמוד ממ"ש ושפך את דמו דבשפיכה בעלמא סגי ואין שחיטה לעוף מה"ת, דלמא קרא מיירי בזמן שהיו בני"י במדבר דאז הותר להם בשר נחירה לגמרי והיה סגי בשפיכה בעלמא, אבל משנכנסו לארץ ונצטוו על השחיטה שוב אין לחלק בין בהמה לעוף, וכתב דעכצ"ל דמאן דיליף מושפך לומר שאין שחיטה לעוף מה"ת ס"ל כרבי ישמעאל דלא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאווה ובשר נחירה לא אישתרי להו כלל, עי"ש.

מעתה יבואר שאלה המדרש דכיון שאמר כי תאווה נפשך, דהיינו שאין ראוי לאכול בשר רק כשתאווה נפשו, כי אין ראוי לאכול בשר רק בסעודת מצוה כשנפשו הרוחנית מתאווה לה, ומינה דמ"ש ביוסף וטבוח טבח קאי על בשר עוף, וחזינן דיש שחיטה לעוף מה"ת וכנ"ל באופן הקודם, והיינו דהא דכתיב ושפך את דמו קאי על דור המדבר דלא הוצרכו לשחוט, וכר"ע דלא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחירה, ולפי"ז דבשר תאווה לא נאסר להם כלל, א"כ קרא דשחוט חוץ מיירי רק בשחיטת קדשים בלבד, וממילא דאין ללמוד מינה לענין שחיטה שאינה ראויה דחולין מקדשים לא ילפינן, ובהכרח דילפינן מוטבח טבח דבעינן שחיטה הראויה, ומינה דלמדן מקודם מ"ת, ולפי"ז שפיר ילפינן עדל"ת משריפת קדשים וממילא דגם עשה שע"י פשיעה דוחה ל"ת.

לכך נתעורר לשאול כענין, מהו שיהא מותר לו לכסות דם שחיטה ביו"ט, דאם שחט האם יחפור ויכסה מדין עדל"ת, דכיון דגם עשה שע"י פשיעה דוחה ל"ת א"כ מותר לחפור, והשיב דאה"נ דקאמרי ב"ה דלכתחילה לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן, אבל בדיעבד מותר לחפור ולכסות דעדל"ת, ודו"ק.

*

ואפ"ל עוד בדרך קצרה ע"פ הנ"ל, דהנה לכאוי יל"ע במה שעורר הש"ך עה"ת הנ"ל בקרא וטבח

בשר תאווה שבתחילה נאסר להם בשר תאווה משנכנסו לארץ הותר להם וכו' [ופרש"י מתחילה כשהיו במדבר משהוקם המשכן נאסר להם בשר תאווה שאין יכולין לאכול אלא בשר שלמים ואם היו שוחטין בלא קרבן היו ענושים כרת כדכתיב ואל פתח אוהל מועד לא הביאו וגו'], ורבי עקיבא אומר לא בא הכתוב אלא לאסור להם בשר נחירה שבתחילה הותר להם בשר נחירה משנכנסו לארץ נאסר להם וכו',

וכתב בחידושי יעב"ץ (בחולין שם) דהך פלוגתא דר"ע ורבי ישמעאל אם במדבר הותר להם בשר נחירה או שנאסר להם בשר תאווה, תליא בפלוגתא דרבי מאיר ורבי שמעון הנ"ל לגבי שחיטה שאינה ראויה אי שמה שחיטה, דהרי בגמ' שם אמרינן דמש"ה לא יליף ר"ש משחוט חוץ דשחיטה שאינ"ר שמה שחיטה, דדנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים. והנה אליבא דר' ישמעאל דבמדבר נאסר להם בשר תאווה ופרש"י שם שאין יכולין לאכול אלא בשר שלמים ואם היו שוחטין בלא קרבן היו ענושים כרת כדכתיב (ויקרא י"ז, ג-ד) איש איש מבית ישראל אשר ישחט וגו' ואל פתח אוהל מועד לא הביאו וגו', והיינו דקרא דאסר שחוט חוץ קאי גם על בשר חולין, א"כ מה קאמר ר"ש דלא ילפינן משחוט חוץ דחולין מקדשים לא ילפינן, הרי קרא דאיסור שחוט חוץ קאי גם על בשר חולין, ולכך עכצ"ל דר"ש דלא יליף משחוט חוץ ס"ל כר"ע דשפיר הותר להם בשר תאווה וקרא דשחוט חוץ קאי רק על קדשים בלבד, וממילא מובן דזה גופא טעמא דר"מ דיליף משחוט חוץ דלא חש להא דחולין מקדשים לא ילפינן משום דס"ל כר' ישמעאל דבשר תאווה נאסר להם וקרא דשחוט חוץ כולל נמי חולין ולכן שפיר ילפינן מינה דשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, עכתו"ד ודפח"ח.

והנה בהא דיליף ר' יצחק בן פנחס דאין שחיטה לעוף מה"ת מדכתיב ושפך את דמו בשפיכה בעלמא, הקשה באור חדש (קידושין דף ע"א ע"א) דאליבא דר"ע דלא בא הכתוב אלא לאסור להם

שמור ושמעת, פירוש אם אתה רוצה שתעמוד על אמיתת התורה להבין אמריה, שמור המצוות לבל תעבור עליהם, ובוזה ושמעת את כל וגו', עכל"ק.

ועפ"י דרכו יתכן לפרש עוד שמור היינו שישמר גופו ונפשו לבל יפגום בהם בעבירות חמורות, ואו אז ושמעת יזכה להבין דברי תורה. אמנם עדיין צ"ב כיצד אמרה תורה למען ייטב לך וגו', והלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין דף ל"ט ע"ב), ואמר אנטיגנוס איש סוכו אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס (אבות א, ג).

ואפשר לבאר כוונת התורה"ק דהכוונה כאן היא להטבה רוחנית, שהטובה תהיה שיעשה הטוב והישר בעיני ה', ואמר שמור ושמעת את כל הדברים האלה היינו שישננו ויעסוק בתורה, ע"ד דרשת חז"ל (ספרי דברים, פסקא נח) ושמרתם זה המשנה, ושמעת שילמד מאחרים, והרי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (מגילה דף כ"ז ע"א), וזהו גם באופן סגולי כידוע מספה"ק, שע"י לימוד התורה הק' המאור שבה מחזירו למוטב (איכ"ר פתיחתא ב, ד"ה רבי אבא בר כהנא), והתורה מקרבת את האדם אל הקב"ה שיתקן כל מעשיו ויתנהג כדבעי. וזה למען ייטב לך ולבניך עד עולם שיצא לו טובה גדולה מלימודו, ומיהי הטובה כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך, שידע באמת מה לעשות, וידע מהו הנכון בעיני ה' ומהו אשר אינו נכון, כי אם לא ילמד מהיכן ידע הישר בעיני ה', אלא כיון ששמור ושמעת וגו' שלמד ושינן אז הטובה שצומחת לו מזה הוא עשיית הטוב והישר.

או יאמר, עפ"י מאמרם ז"ל (פסחים דף נ' ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ואיתא בספה"ק שאין זה רק כהיתר בעלמא לעסוק בתורה אפילו שלא לשמה, כי אם זהו מדרכי עבודת ה' שיתחיל לעשות אף שלא לשמה וזהו שאמרו חז"ל 'לעולם', שרק כך אפשר לעלות בהדרגה בעבודת השי"ת, כי אם יטעה את עצמו ויחשוב כי הוא עושה רק לשמה, וכל זמן שעדיין לא בא לידי כך אינו מתחיל כלל, נמצא שלעולם לא יתחיל, כי מי יאמר שיבוא למדרגת לשמה שהוא קשה מאוד להשגה. ולכן

טבה גבי יוסף, והרי התם שבת הוי כדאי' במדרש (ב"ר פצ"ב, ס"ד) אין והכן אלא שבת כד"א והיה ביום השישי והכינו, א"כ שפיר הותר להם אכילת בשר, אך אי נימא כן ממילא חזינן מזה חובת הכנה לסעודת שבת ויו"ט שהרי כאמור האבות הקפידו לקיים רק מצות של תורה, וממילא ראוי להכין כל צרכי שבת ויו"ט מבעוד מועד, וכל שלא הכין את צרכי החג הרי"ז כפושע.

על כן כיון דאמה"כ כי תאוה נפשך להורות שאין ראוי לאכול בשר בכדי, רק לדבר מצוה, ואי משום דביוסף נאמר וטבוח טבח והכן התם סעודת שבת הואי, א"כ חזינן דבעינן הכנה ראויה לסעודת שבת, וממילא כשנתרשל ופשע מלהכין עכ"פ לצורך מחר הו"ל כפשיעה, כי החובה מוטלת להכין מבעוד מועד, וממילא אין ראוי שידחה עשה דכיסוי הדם את איסור יו"ט, לכן נתעורר לשאול בשוחט ביו"ט ופשע ואין לו עפר אם עשה דכיסוי הדם דוחה איסור יו"ט, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (דברים יב, כח) שמור ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען ייטב לך ולבניך אחריו עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך, הנה יל"ד במקרא הזה דנראה כמקרא מסורס, שהוא כותב את מתן שכרן של מצוות למען ייטב לך וגו' באמצע הפסוק, ויותר היה לו לומר בסיפיה דקרא שמור ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך למען ייטב לך וגו', ולמה כתבו באמצע והפסיק בעניין שמירת ועשיית המצוות.

ובאוה"ח הק' מפליא פלאות בביאור פסוק זה בכמה דרכים, ומצוה על כל יהודי ללמוד פירושים אלו, ובאחד האופנים כתב זול"ק, עוד יתבאר על דרך אומרם ז"ל (זוה"ק ח"ג, רע"מ דף קכ"ג ע"א) כי מי שהוא בעל עבירות שערי דעת התורה ננעלים בפניו, ותמצא (ראה שו"ע האר"י, כוונת ת"ת סעי' ב') כי שערי פתחי ההבנה בדברי התורה הם הם הקושיות שיעמדו בפני האדם, והם סוד הקליפות המתהווים מעבירות האדם. וזה שהעיר הכתוב במאמר זה

ה'טהורה עומדת לעד, שזכו עד סוף כל הדורות להיות טהורים מטומאת מת, והכל בזכות יראה שנתיירא אהרן, הרי לנו שזכות יראה מעולה יותר מזכות תורה בזה שע"י שיש לאדם יראת שמים ויראת חטא בשלימות היא עומדת לו לבניו אחריו להיות יראים ושלמים טהורים וקדושים.

וזהו שאמר הכתוב שמור שמרמוז על יראה כדברי האור החיים הק' דלעיל, שיתקן כל מעשיו מכל פגם ועוון, חוץ ממה שושמעת את כל הדברים וגו' היינו חוץ מן התורה תקדים גם יראת שמים שלימה, ואז למען ייטב לך ולבניך עד עולם, שזכות יראה עומדת לעד ממש לו ולבניו ולבניו בניו עד סוף כל הדורות, וכולם יזכו שיתקיים בהם כי תעשה הטוב והישר בעיני ה'.

או יאמר כוננת התורה"ק בפשטות, על דרך מ"ד בספה"ק (ראה בני יששכר, מאמרי סיון מאמר ה, בשם החיד"א, ועוד) שאע"פ ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, היינו רק על עצם מעשה המצווה שמקיים ועושה עפ"י דין, אבל מה שמוסיפין בהידור המצוה מתקנות חז"ל או משום גדר וסייג על זה מקבלין שכר מצוה בהאי עלמא. ועל זה אמר שמור ושמעת את כל הדברים אשר אנכי מצווך, דהיינו שאף ישמע לדברי חכמים שעשו סייג לתורה, ויהיה מהדר במצוות לשמוע את כל הדברים גם הידורים וסייגים, ואז למען ייטב לך ולבניך עד עולם שיהיה לך שכר גשמי ממש בהאי עלמא, כי תעשה הטוב והישר שמרמוז על עשייה לפנים משורת הדין, כדילפינן (עי' ב"מ דף ט"ז ע"ב) ממה שנא' (דברים ו, יח) ועשית הישר והטוב, ועל זה יש שכר גם בהאי עלמא.

או יאמר עוד, עפ"י מאמרם ז"ל (שבת דף ק"ד ע"א) הבא ליטהר מסייעין אותו, דגלוי וידוע לפני הבורא ב"ה שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ויצה"ר מחמיץ אותנו ומביא מניעות בעבודת השי"ת, והנה כשהאדם מתעורר ללכת לעבוד את ה' אל ייאש את ליבו לומר מי יאמר שאזכה להתקרב לעבודת ה' כראוי, ושמא אפול ואכשל שוב, כי כל זה הוא עצת היצר אשר קרך בדרך (דברים כה, יח), וחפץ למנוע בעדו מלהתקרב לעבודת יוצרו, אלא הוא מחוייב לעשות עד כמה שידו מגעת, ואם כן

מחוייבים להתחיל דייקא שלא לשמה, ועל ידי כך להגיע ללשמה, וכאשר האריך בזה הרמב"ם (בפי' המשניות, עמ"ס סנהדרין, פרק עשירי) שהקטנים מלמדים אותם קודם לשם קבלת פרס עד שתרבה דתעם ויגדלו ואז מתוך כך שיעשו עד כמה שידם מגעת לבסוף יבואו לידי לשמה ויתעלה במעלות הצדיקים אשר הולכים לפני אלקים שעושים לשמה בלתי לה' לבדו.

וזהו ביאור הכתוב שמור ושמעת וגו' למען ייטב לך ולבניך עד עולם, אף שכל עשייתך ושמירתך הוא למען ייטב לך שחושב אתה לקבל שכר על כך, ובפרט לבניך כדברי הרמב"ם שלבנים קטנים ילמד קודם לעשות שלא לשמה, ואל תמנע משום זה, אלא אדרבא גם באופן זה מחוייב אתה שמור ושמעת, כי רק ע"י זה תבוא לבסוף כי תעשה הטוב והישר בעיני ה', שתהא כל עשייתך למען כי כן טוב בעיני ה', כי כן צוה לו המלך, שזהו תכלית העבודה שיהיה הכל לשם שמים בלתי לה' לבדו.

או יאמר, עפ"י פירושו של האור החיים הק' דלעיל, ועפ"י מה שאמרו חז"ל (אבות ב, יב) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, שלא יסתמך אדם לומר הן אני מזרע תלמידי חכמים ובוודאי תבוא התורה אלי ממילא, והרי אין אני צריך להתייגע בה, ואף שאמרו במקום אחר (ב"מ דף פ"ה ע"א) כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו, אין זה בלא יגיעה, אלא שמובטח להם שיהיו להם צאצאים שיתייגעו בתורה, ויהיו תלמידי חכמים אבל בלא יגיעה אין שום מציאות להשגת התורה, והרי כבר אמרו (מגילה דף ו' ע"ב) לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, ואף אם האומר זאת הוא בנו של תלמיד חכם. וכפי שרואים בני אדם שיש להם אב תלמיד חכם וסב תלמיד חכם, ואם אין להם יגיעה בעצמם על התורה נשארים הם ע"ה.

ואילו לגבי יראת ה' אין הדברים כן, וכדמצינו במדרש (ויק"ר כו, ו) עה"פ (ויקרא כא, א) אמור אל הכהנים, הנה"ד (תהלים יט, י) יראת ה' טהורה עומדת לעד, א"ר לוי מיראה שנתיירא אהרן מלפני הקב"ה זכה וניתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות, וזהו יראת

מפעיה"ק (ב"ר יהודה ליב מפעיה"ק, וח"ר נפתלי צבי שכטר מפעיה"ק), ולהר"ר יעקב שווארץ מקרית צאנז טבריה (בה"ר גדליה דוד מפעיה"ק, וחה"ר נפתלי צבי מרמורשטיין מפעיה"ק), שביעי - שר החסד הרה"ח ר' יעקב גרוסמן מירושלים, הרה"ח ר' יהודה ליב למברגר מפעיה"ק, הבחור הבר מצוה שלום ישראל נתן נ"י בן הר"ר יוסף יצחק ברנדסדורפר מלונדון, הבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן העסקן הר"ר ישראל גרין מפעיה"ק (בהג"ר יעקב קאפיל שליט"א מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הרה"ח ר' שמואל לנדאו ז"ל), הבחור הבר מצוה משה יוסף נ"י בן הרה"ח ר' גרשון איצקוביץ מפעיה"ק (ב"ר שרגא ז"ל, וחתן להבחל"ח הרה"ח ר' אברהם יעקב רובינשטיין מפעיה"ק), הבחור הבר מצוה שמואל נ"י בן הרב מנחם מענדל ארנברג מפעיה"ק, אחרון - הרה"ג ר' יחזקאל רייך שליט"א מקרית הבעש"ט פ"ת, מפטיר - הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א, דיינא רבא דקהלתנו הק' ומח"ס ישיב יצחק. הגבה - הרה"ח ר' נתן קורנפלד מבארא פארק, גלילה - הרה"ח ר' מנחם אלעזר ליבער מלונדון.

ובירכו החודש 'אלול'. והוסיף מרן שליט"א לומר 'ולתשובה שלימה', בקול גדול ובבכי שהרעידה לבבות השומעים.
מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' יעקב נוסנצוויג גבאי בית מדרשנו במאנסי.

התורה בעתיקא קדישא היה עה"פ בתוה"ק בפרשתן (דברים טו, ז-ח) כי יהיה כך אביון מאחד אחיך וגו' כי פתח תפתח את ירך לו וגו'. וכתב הבעה"ט דבמסורה ג"פ פתוח, ב' כאן פתוח תפתח ירך ובהמשך על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ירך וגו', ואידך (נחום ג, יג) פתוח נפתחו שערי ארצך, לומר שאם תפתח לו ירך יפתחו לך שערי שמים כדי לקבל תפלתך ואם לאו לא יפתחו לך שנא' (משלי כא יג) אוטם אזנו מזעקת דל וגו' גם הוא יקרא ולא יענה.

ואפ"ל עפ"י מ"ד בנחל קדומים להגאון החיד"א (ר"פ תרומה) לפרש מש"כ רש"י ויקחו לי תרומה, לי לשמי, עפ"י ד מרן האריה"ק ז"ל (ליקוטי תורה ישעיה אות ל"ב), דבמעשה הצדקה יש יחוד לשם הוי"ה ב"ה, הזרוע כתמונת וי"ו וה' אצבעות נגד ה"א, והפרוטה כעין יו"ד, וה' אצבעות העני כדמות ה"א עכ"ד. ובזה פירשו עשיר ורש נפגשו עושה כלם ה' דבין העשיר והרש נתיחד שם הוי"ה כמדובר, וזה הרמז לי לשמי שהצדקה תהיה לי לשמי ליחד שם הוי"ה ב"ה כאמור.

יעשה ויתחיל בהתעוררות מצידו בכל כוחו שוב יהיה לו סיוע מלעילא, ולכן בכל פעם שמוגיע איזה זמן של התעוררות כגון עתה שמתחיל זמן חדש בסדרי הישיבה או בפרום עלינו חודש אלול יתעורר ויעשה עד כמה שידו שלו מגעת, והשאר ישליך יהבו על ה'. אך שלא יטעה את עצמו לומר רק עד כאן הוא ביכולתי וכדו', אלא באמת יעשה כפי כוחו ומן השמים יסייעו בעדו. ואל יאמר ויתרץ עצמו בכל מיני תירוצים כניסיונות הניצבים לפניו, כי אם יעשה כל מה שבכוחו הרי שמן השמים יסייעו בידו הרבה יותר ממה שהוא מדמה, וכנודע מאמר הישמח משה זי"ע (תפלה למשה, קאפיטל קי"ט) במאמרם ז"ל יגעת ומצאת תאמין, שהמצויאה הוא הרבה יותר מן היגיעה, ונער הייתי גם זקנתי וראיתי הרבה שלא היו בעלי כשרונות, אבל התחילו בפתח והתחלת התעוררות גדולה בכל כוחם, ושוב נתעלו ביותר והגיעו למעלות רמות מאוד הרבה יותר ממה שדימו וחשבו, וכמאמר חז"ל (שהש"ר ה, ג) פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם.

וזהו שמור ושמעת וגו', שאתה תעשה מה שבכוחך, ותתעורר לשמור ולשמוע לכל הדברים אשר אנכי מצוך, ואז תזכה למען ייטב לך ולבניך וגו', ושאר העבודה ייטיבו לך מן השמים כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' שתזכה לבוא לשלמות העבודה ולדעת רצון בוראך ולמצוא חן בעיניו, ולהתעלות הרבה יותר במעלות רמות ולילך מעלה מעלה.

פסוקי דזמרה התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' שמואל נטע זלמנוביץ שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים פעיה"ק ונכד רבוה"ק, שחרית - הרה"ג רבי אשר דוד גליק שליט"א מנה"ר דישיבה"ק לצעירים פעיה"ק.
בעליות התכבדו, כהן - הדומו"צ הרה"ג רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א, לוי - הרה"ח ר' אברהם יעקב רובינשטיין מפעיה"ק, שלישי - הגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' באנטווערפן, רביעי - הרה"ח ר' ישראל נקנסקי מפעיה"ק, חמישי - הרה"ח ר' יעקב נוסנצוויג גבאי בית מדרשנו במאנסי, שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך לרגל הולדת הבנות, להר"ר צבי משה וינגורט מבית שמש (ב"ר מרדכי מפעיה"ק), להרב אהרן יעקובוביץ מפעיה"ק (בהג"ר גדליה מפעיה"ק, וחה"ר ישראל פולק מפעיה"ק), להר"ר אהרן נטע למברגר

איזוה עונש שאת עקרה, שהרי אין לומר שהמניעה היא מחמת שהשי"ת מתאוה לתפילתן של צדיקים, שזו אינו שייך אלא לגבי הדר בארץ שהיא חלק ה', אבל אנחנו עתה בחוץ לארץ שהיא תחת ממשלת השרים, בודאי אין הקב"ה מתאוה לתפילתינו. וז"ש 'התחת אלקים אנכי', כלומר אין אנחנו יושבים באר"י תחת חלק ה', ואי אפשר שה' יתאוה לתפילתינו, אתוד"ק עיי"ש.

זה שרמז המסורה, דכאשר פתוח תפתח את ירך בצדקה דהיינו שהעשיר הוא שיפתח תחילה ליתן צדקה בטרם שיבקש העני ממנו, בכך יומשך התעוררות בשם הוי"ה ב"ה, וירד שפע הרכה מבחי' שם הוי"ה כסדרו, ובכך פתוח נפתחו שערי ארצך בבחי' ארץ ישראל שהוא בחי' מלכות הוי"ה ב"ה וכנ"ל, והבן.

וי"ל עוד דזה הכוונה בדברי בעה"ט "שאם תפתח לו ירך יפתחו לך שערי שמים כדי לקבל תפלתך", והיינו ע"ד דברי השלה"ק שבאר"י פועל התפילה להוריק הברכה בשם הוי"ה, ובכח הצדקה נמשך בחי' זו בכל מקום, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - העסקן הר"ר משה אהרן כהנא מנהל מוסדוה"ק בקרית צאנז טבריה, לוי - הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים פעיה"ק, שלישי - הר"ר יוסף יצחק ברנדסדורפר לונדון, הגבה - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, גלילה - הרב בנש"ק אביגדור הלברשטאם מצפת עיה"ק.

בעידן רעוא דרעוין, עברו בחורי חו"ל שהגיעו כעת ללמוד בישיבה"ק לקבל פלאמען מידי הקודש. בזמירות בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' מרדכי וינגורט מפעיה"ק, דרוור יקרא - הרב בועז בדיחי מנהל ת"ת בתי אבות פוניבו בב"ב, שבת היום - הרב בן ציון יעקובוביץ מנהל רוחני דת"ת דרכי אבות בעיה"ק צפת.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (דברים יא, כו-כח) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום, והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלוהים

והוסיף שם החיד"א ז"ל, "וגם אני שמעתי שרצו בזה לתת טעם למה שאמרו רז"ל (קה"ר יא, א) אם בקשת לעשות צדקה עשה עם עמלי התורה, והטעם כי התלמיד חכם אינו שואל (פירוש, שאינו מבקש מעצמו), ואם כן המטבע קודמת שהיא כעין יו"ד, וה' אצבעותיו כנגד ה"א, והזרוע וי"ו, וה' אצבעות התלמיד חכם נרמזת שם הוי"ה ב"ה ביושר שהוא רחמים, אך כשהוא ע"ה, הנה העני שואל וה' אצבעותיו פשט העני את ידו הוא ה"א אחרונה, ואח"כ הנותן זרוע, וה' אצבעות, ופרומה הם וה"י, וא"כ הוא השם מהופך שהוא דין, ולכן הצדקה לתלמידי חכמים היא העולה על כולנה".

והנה כתבו בספה"ק דבארץ ישראל ההשפעה וברכת שמים הוא מבחי' שם הוי"ה ב"ה, ע"ד מאה"כ עיני הוי"ה בה וגו', ובחו"ל הברכה וכו' הוא מבחי' שם אלוקים (עיין חת"ס עה"ת פר' ויצא דף קל"ד ע"א, עה"פ והיה ה' לי לאלקים), ועד"ז כתב השלה"ה הקדוש (תושב"כ פרשת ויצא) לבאר ענין ויכוח יעקב ורחל, שאמרה רחל ליעקב (בראשית ל, א-ב) הבה לי בנים וגו', ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן, דלכאו' תמוה הלוא אחז"ל (יבמות דף ס"ד ע"א) מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, ואם כן למה חרה אפו של יעקב, הרי זו היא תכלית עקרותה כדי שיתפלל עבורה. אלא דדב"ז שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים היא רק בארץ הקדושה כי שם חפץ ה' בתפילה, כי התפילה מתעוררת וגורמת יחוד השם למעלה והתפילה נעשית עטרה, מפני שהארץ הקדושה היא ארץ אשר ה' דורש, חלק ה'. אבל בחו"ל אין שייך ענין זה לפי שהיא תחת ממשלת השרים, ומה חשק יהיה להקב"ה בתפילתם לעשות חיבור למעלה, כי אז יתערב זר בתוכו שהוא השר החיצוני אשר תחתיו יושב המתפלל. לכן העצה היעוצה לשלוח התפילה לאר"י ומשם לירושלים ומירושלים לביהמ"ק, ומשם לקודש קדשים, ומשם עולה לשער השמים.

וזה שאמר יעקב לרחל, שוודאי מניעת פרי הבטן ממנה אינה מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתה, אלא המניעה היא מחמת 'אשר מנע ממך פרי בטן', מצד

עזיבת החטא וידוי וקבלה, כדברי הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ב-ג), ומהו איפה מה ששאלו 'היאך נעשה תשובה', וביותר יש לבאר תשובתו אליהם מה רמז להם באלו ב' הפסוקים.

להלן בפרשתן (דברים יב, כח) 'שמור ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען ייטב לך ולבניך אחרריך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלוקיך, וכבר דברנו אמש (בר"ת ליל שב"ק) במה שדקדק האור החיים הק' דלשון הפסוק אינו מסודר, דהיה לו לומר 'שמור ושמעת וגו' כי תעשה הטוב והישר וגו' למען ייטב לך', ומדוע סיבב לשונו לומר באמצע 'למען ייטב לך' וגו', שלכאוף אין זה מקומו. ובכלל ראוי לבאר וכי יש לעבוד את השי"ת על מנת שייטב לך ולבניך אחרריך, והרי אמרו חז"ל (אבות א, ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא בלתי לה' לברו.

- עצת היצר לייאש את האדם ע"י שמציב לפניו דרגות שאינן לפי כוחו -

והנראה לבאר בכל זה, ובהקדם מאמר קודש מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שדיבר בקדשו לפני שישים שנה (פר' תצא תשכ"ג, נדפס בגליוני ד"ת גליון תקצ"ח) עה"פ (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויביך וגו', ובספרי (ריש פר' תצא) על אויביך כנגד אויביך, ומקשינן העולם דברור דהכוונה הוא כנגדם, ומה נתחדש בדברי הספרי.

וביאר שם מרן אאדמו"ר זי"ע ותמצית דב"ק, דהנה שנו חכמים בלשון המשנה (אבות ב, מז) 'ר' מרפון אומר לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין ליבטל הימנה', וכבר עמדו בזה מפרשי המשנה לבאר ההמשך והשייכות בין שני כללים אלו. ואפשר דהנה אחד המכשולות הגדולות שהיצר הרע מפתה להאדם ומסיטו מהדרך הישרה הוא, שהרי כל יהודי יש לו שאיפה ורצון לעבוד את הבורא ב"ה ולהיות עבד נאמן קרוב להשי"ת מבני היכלא דמלכא, אמנם היצר הרע מגיע ומפתהו לומר כי לא יוכל לעשות כן, והוא מראה לאדם ראה פלוני היאך הוא צדיק נשגב ובעל מדריגה עליונה של התפשטות הגשמיות וראשו מגיע השמימה, ואף פלוני שאינו במדריגה זו, אך הוא יודע ונבחן על הרבה חלקים בתורה, לא כן

אחרים אשר לא ידעתם. ויש לדקדק מדוע נקט כן לומר שהברכה אם תשמעו ותשמרו את התורה והמצוות, והקללה אם תעבדו ע"ז, שהמה ב' קצוות מנוגדות, והול"ל שאפי' רק שלא תשמעו לתורה ולמצוות כבר לא יבוא הברכות אלא ההיפוך מכך, ומדוע הרחיק עד כדי 'לעבוד אלהים אחרים'.

בבעל הטורים כתב, דבר אחר ראה אנכי - ראה עשרת הדברות שפתח באנכי ותקיים אותם, וצ"ב. ובמסורה איתא 'את הברכה ב"פ באתנחתא, חדא הכא 'את הברכה אשר תשמעו', ואידך (תהלים קלג, ג) כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, וראוי לבאר הרמז בזה.

בפרקי דר"א (פרק מ"ו) והובא בטור בריש הל' ראש השנה, וכן ברא"ש בשלהי מסכת ר"ה, וז"ל, בראש חודש אלול, אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה, והעבירו שופר בכל המחנה, שהרי משה עלה להר, שלא יטעו עדו בע"ז, והקב"ה נתעלה אותו היום באותו שופר, שנאמר (תהלים מז, ו) עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר, ולכך התקינו חכמים שיהיו תוקעין שופר בראש חודש אלול בכל שנה ושנה כדי להזהיר את ישראל שישבו בתשובה שנאמר (עמוס ג, ו) אם יתקע שופר בעיר וגו', ע"כ, וכן נהגו באשכנז לתקוע כל חודש אלול, עי"ש.

והנה תמוה מאוד ההיקש והדמיון לזמן ההוא, דבשלמא שם בזמן המדבר היתה הסיבה לתקוע כדי שלא יטעו כמו שמעו בראשונה ונכשלו באותו מעשה, ויראו לנפשם ותקעו, אך מה שייכות בין זה לדורות עולם שיתקעו תמיד כמו שתקעו אז. וביותר יש להקשות כי גם על אותו הדור קשה, מדוע חששו שיטעו אחר שכבר ראו מה שעלתה בידם בפעם הקודמת, והכירו בטעותם, ומדוע סברו שיהיו חלילה ככסיל שונה באיוולתו. כן יש לבאר מה מועיל השופר כדי שלא יטעו.

עוד איתא במדרש (תנא דבי אליהו זוטא, פרק כג) שאלו תלמידיו את רבי אליעזר, רבינו היאך נעשה תשובה ונחיה, אמר להם כתיב (תהלים כ, ב) יענך ה' ביום צרה וגו', וכתיב (שיר השירים ה, ד) דודי שלח ידו מן החור וגו', והוא פלא, הן ביאור שאלתם והלא ענין התשובה הוא דבר ברור שהוא כולל חרטה

הדבר מוכח ואמת, ונער הייתי גם זקנתי וראיתי שא"א לגדול תלמיד חכם בלא זה. והן אמת שצריך ללמוד גם שיעורי בקיאות, כי בעוד האדם בצעירותו אינו יכול שילמד הכל בעיון, כי אז לא יספיק הזמן. ברם אם אין מתרגלים לעמול בתורה להבינה היטב, ולהבין מה שלומדים עם דברי הראשונים, ולכה"פ עיקרי המפרשים האחרונים, להקשות ולתרגן, ולהבין סברות הו"א והמסקנא בגמ', ובמה נחלקו התנאים והאמוראים וכו', וכן בכל דבר עד מקום שידו מגעת, אלא לומדים רק 'מקופיא' הרבה, הרי שלבסוף נשארים ריקם בלא כלום, כי לא יחוש לעולם טעם בלימודו ולא יזכה להנאה רוחנית, אשר מה שנא' (תהלים יט, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, היינו דייקא כאשר לומד כדבעי וזוכים לעיין ולהבין הקושיא והתירוץ, ולפלפל בדברי חז"ל עד שיזכה לחדש חידושי תורה מעצמו, שמתוך כל זה יבוא לידי שמחת התורה, ותישאר התורה חקוקה בקרבו לנצח.

זהו דוגמא אחת מפיתויי היצר לבחורים החפצים לעסוק בתורה, ועל כן צריך כל אחד ואחד לידע ולהכיר בעצמו כי מי קבע שמחוייב הוא לגמור וללמוד כך וכך דפים בע"פ כאשר עושה רעהו, אדרבה עליו לידע ולהכיר בכוחותיו, וכל אשר בכוחו יעשה וזהו שמוטל עליו ולא יותר. ולזה יקבע לעצמו כי בשעות הללו הריהו לומד ועוסק בלימוד העיון, להתייגע בדברי חז"ל בכל כוחו, ואילו בשיעור ובשעות האחרים יעסוק בתורה בבקיאות כפי מיסת כוחו ויכולתו, ולא ילך בגדולות ובנפלאות ממנו.

כמו כן אדם גם ועם הארץ אינו יכול בפתע פתאום להיעשות מלאך, ולעשות דברים שאינם לפי השגתו, כי אם ילך למעלה ממדרגתו, לסוף יפול וישאר בלא כלום, והוא כלל גדול מפי סופרים וספרים שהאיש הישראלי צריך לעבוד את ה' תמיד לפי מצבו וכוחותיו הנפשיים שבו נברא.

- אין להקב"ה חפץ במעלות מסויימים אלא שיעבוד אותו האדם כפי כוחו -

עפי"ז פירש שם מרן אאדמו"ר זי"ע מאמר המשורר האלוקי (תהלים א) אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו', כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, שהיצר הרע אומר לאדם,

אתה שלא תוכל להגיע אל מדריגתם הנעלית, וזהו למעלה מכוחותיך, כי בוודאי לא יוכל לדעת כל הש"ס בע"פ, או לפחות אלף דף כי גם זה הוא למעלה מהשגתך ומדרגתך. ובפרט אם לא למד בצעירותו כדבעי שעל ידי כן הוא מרפה ידיו שלא יוכל עוד לבוא למדריגה נעלית. וכך בכל עת מראה לו היצר הרע עניינים ומדריגות גבוהות עד שעל ידי כן מייאשו שמאחר ולא יוכל להגיע לידי כל אלו, שוב אין לו עוד להתאמץ ולהתייגע לחינם, ונוטל הימנו על ידי כן כל החשק וההתלהבות לעבודת הבורא ב"ה, עד שיורד מטה מטה רח"ל ונופל גם מהמדריגות שכבר השיג וקנה לעצמו.

על זאת מלמדנו התנא רבי טרפון שלא כן הוא, כי מי אמר שצריך הוא לגמור ולידע כמו פלוני, ואף שבוודאי צריך שיהיה לו לאדם שאיפה ורצון להתעלות מעלה מעלה, אך מאן יימר שעליו להגיע למדריגה זו וזו ולהיות כהצדיק נשגב פלוני וכדו', כי בוודאי אינו כן ולא עליך המלאכה לגמור, וצריך האדם לעשות רק כפי מיסת ידו ויכולתו, כי רק זה דורש מעמו הקב"ה, לפי מדריגתו והכוחות והכלים שניתנו לו, ללמוד ולהשיג לפי כשרונותיו, לעבוד את השי"ת ולהיזהר מדבר עבירה בכל היכולת, לקיים מצוות ומעש"ט בין אדם לחבירו וכן כל מה שבידו יעשה. ואין מוכרח כלל להגיע לדברים גבוהים שאינם לפי כוחותיו, וכיון שכן שוב ואי אתה בן חורין ליבטל הימנה מן המלאכה, אלא תמיד יעשה מה שביכולתו.

- נחיצות לימוד העיון -

וזהו יסוד גדול בקבלת עול מלכות שמים בכלל, ובלימוד התורה בפרט, וכגון שכאשר היצר בא ומפתה בחור לאמר, הרי חפץ אתה להבחן על דפי גמרא בעל פה, וא"כ מה לך להתייגע בשיעורי עיון, ששם אולי לומדים בקושי דף גמרא ביום, ומה יהיה לך מזה, ועדיף טפי שבזמן הזה תספיק ללמוד הרבה דפים באופן שטחי יותר. ואמנם באמת הוא טעות מוחלט, כי אם לא יתחיל האדם להתייגע ולעמול בעמלה של תורה, לעיין בשיעורי העיון, לשמוע השיעור היטב, וכל אחד כפי כוחותיו להעמיק יותר ויותר, הרי שישאר בנדר עם הארץ תמיד, כאשר

זה כהרי זה, האתרוג יש בו טעם וריח ומרמז על תורה ומעשים טובים, ומורה על האדם המושלם בכל בתורה מצוות ומעש"ט, יראת שמים ועבודת השי"ת בשלימות, הלולב כפת התמרים יש לו רק מעלה אחת הוא התורה, וההדס ענף עץ עבות יש לו עכ"פ מעלת המצוות, אך הערבי נחל אין בה מאומה לא תורה ולא מצוות, והיה האדם יכול לדמות כי הערבה אינה שווה מאומה, ע"ז מורים דאינו כן, אלא גם הערבה עדיין אם יש בה איזה לחלוחית בעלמא, אזי גם היא חלק ממצות נטילת ד' מינים ובלא הערה אינו מקיים המצוה, כמו בחסרון האתרוג הניטלת עמה יחדיו. ומרמז על האדם אשר הוא דומה לערבה שיש לו ראש חלש וכשרונות מועטים וחלשים, וגם לפי סברתו אינו יכול להתעלות כל כך, אך אם רק ישאר כמות שהוא ולא ירד ויטייבש ח"ו, ויזהר לבל יפסיד לחלוחית יראת שמים שיש לו ושכוחו, אלא יתפלל כדבעי ויהיה קרוב להבורא ב"ה לעשות כל מה שבידו, ואף שאינו ת"ח וגדול כמו פלוני, מכל מקום יעשה כל מה שבידו שלא יהיה כמוש לגמרי, ואז ישאר לעמוד באותו החשיבות כמו האתרוג.

וזהו כלל גדול בתורה שהבורא ב"ה אינו צריך לא לתורה ולא למצוות, אלא שיהיה לו האדם לעבד נאמן, וזה יכול כל יהודי, ובוודאי שלא ירמה את עצמו, אלא יעשה באמת ובתמים בכל לבו ונפשו ומאודו, ואז אפי" בעל הבית פשוט וגם סוכ"ס אם יש לו יראת שמים ועושה כגופו ונפשו מה שיכול, ואינו עובר עבירות חלילה, כי הוא מכיר ויודע שהוא יהודי ועבד מלך, ואינו נפרד מהשי"ת ובבוקר ובערב קורא קריא"ש, הרי אף אם הוא בבחי' ערבה יש לה חשיבות. וע"ז אמרו חז"ל שהוא ראשון לחשבון עונות, 'חשבון' דייקא וכנ"ל שהוא החשבון הפרטי, לעומת דין שהוא בכללות אם הגיע לשלימות הרצויה או לא, הרי שהחשבון הוא אם עשה האדם כל אשר בכוחו או לאו. וזה למדים אנו מהד' מינים שכל אחד לפי דרגא דיליה יש לו חשיבות. וכדברי המסילת ישירים בהקדמתו 'יסוד העבודה ושורש החסידות שיתברר לו לאדם מה חובתו בעולמו, דייקא מה שהוא 'חובתו' ומה שהוא מסוגל וצריך לעשות.

וכי יכול אתה להיות כתלמיד חכם פלוני, והלא הוא נתברך בראש טוב ובעל כשרון וזכרון מופלא, ומנערותו הריהו עובד את בוראו והוגה בתורתו, ובטבעו הוא שאינו צריך לישן הרבה כ"כ, ואף שעולה בשעה מאוחרת על יצועו מעורר הוא את השחר באשמורת הבוקר, ואילו אתה אינך מסוגל לזה, ועל ידי כן הוא מייאשו לגמרי רח"ל. וזהו 'עצת רשעים ודרך חטאים', והאדם צריך לידע כי אדרבה בתורת ה' חפצו ודייקא באופן אשר בתורתו יהגה יומם ולילה, וכדאמרו חז"ל (קידושין דף ל"ב ע"ב) דהכוונה ל'תורה דיליה', היינו לפי מה שהוא ולא לפי זולתו, וכאשר יעשה כן הרי שלבסוף 'וכל אשר יעשה יצליח', ויעלה מעלה מעלה.

זהו נמי שאמרו חז"ל (אבות ג, א) 'ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון', ונודע דקדוק הגר"א זי"ע (שנות אליהו, ליקוטים, ד"ה דין וחשבון) בכפל הלשון 'דין' ו'חשבון', ולהנ"ל יבואר כי הדין הוא ששואלים את האדם אם יודע את כל התורה כולה, שהרי כשזוכה האדם יכול הוא לזכור ולידע ולהשיג כל התורה כולה, וכאשר פסק הרה"ק בעל התניא זי"ע בשולחן ערוך שלו (הל' ת"ת פ"ב ה"י) במצות ידיעת התורה שהוא לידע כל חלקי התורה כפי המפורט שם, וכאשר בא לפי הדיינים בב"ד של מעלה ויטען היאך היה ביכולתי לידע כל התורה בדור שפל זה ובמציאות ובמקום והסביבה אשר גדלתי, וכי היה בידי להיות כצדיקי קמאי, או אז יאמרו לו הבה ונעשה 'חשבון' האם מה שכן היה ביכולתך ובכוחך לעשות, עשית וקיימת במלואו, כי האף שיתכן ולא היה יכול לידע כל הש"ס, אכן חלק מהש"ס היה יכול לידע, מסכת אחת או פרק אחד שהיה בידו לדעת, ולהיות יהודי ירא שמים, ללמוד משניות או לומר תהלים, ליתן צדקה ולהתפלל כראוי, וכי זאת עשית כדבעי, וזהו חשבון מיוחד, כי א"ל דעות ה' ולו נתכנו עלילות, והוא עושה חשבון פרטי עם כל אחד ואחד. עפי"ז תירץ שם מרן אאדמו"ר זי"ע גם דברי המדרש (תנחומא פר' אמור, כב) עה"פ (ויקרא כג, מ) ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', וכי ראשון הוא אלא ראשון לחשבון עוונות וצ"ב, ויש בזה הרבה פירושים, וע"ד הרמז אפ"ל, דהנה ד' המינים לא הרי

הבורא ית"ש בלב ומח ועיניים וכוחות, ועל כן 'לילולי' ו'ליל' וכי מה שהייתי יכול לעשות הכי עשיתיו כדבעי, והרי היה ביכולתי לקיים מצוות כפי דרגתי ולפרוש מעבירה וכו', ומפני מה הלכתי שולל אחר היצר הרע עד שנכשלתי ונשארתי ערום וריק מכל, ועל זה אין לי כל תירוץ ומענה.

ויורמו בפסוק (תהלים פט, טז) אשרי העם יודעי תרועה, היינו שמבינים ויודעים ענין זה כי ה' באור פניך 'יהלכון', שהעיקר הוא ללכת בדרכי ה', ואין נפק"מ אם מגיעים אם לאו, כי לילך יכול כל אחד ואחד כפי מצבו, וע"ז מרמו התרועה שהוא גנוחי גניח וילולי ליל כל"ל, ע"כ תוד"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בתוספת ביאור.

- סוד אלול 'הנותן בים דרך' שהעיקר לילך בדרך טובה ולא התוצאה אם נתעלה במדרגתו -

עפי"ז אפשר לומר ולהבין הענין המובא בספה"ק בשם האריה"ק (שער רוח הקודש, ע"פ יסו"ד, דף מ"ד ע"א; משנת חסידים, מסכת אלול, פרק א, אות ב; וראה מאור ושמש, פר' ראה, ופר' כי תצא) כי סוד חודש אלול מרומז בפסוק (ישעי' מג, טז) הנותן בים דרך, ואף כי אין לי כל עסק והשגה בגימטריאות ושמות וכו', אולם כל דבר שהוא מחלק הנסתר שבתורה יש לו גם פשט ופירוש עפ"י נגלה, ולהנ"ל אפ"ל, כי עיקר התשובה אינו על שלא סיים אלא על שלא הלך 'בדרך', כי הן אם היה יכול לבסוף להשיג והן אם לא, אך לכה"פ היה יכול לילך. וכמו שהביא שם מרן אאדמו"ר זי"ע מרביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ז, וידוי דברים אות ב) שהביא נוסח הוידוי מהמדרש (ויק"ר ג, ג) 'בדרך רע הייתי עומד', היינו שהוידוי הוא על שלא התחיל 'לילך' בדרך טובה. ולכן אמרו חז"ל בגמ' (קידושין דף ב' ע"ב) תורה איקרי דרך, דכתיב (שמות יח, כ) והודעת להם את הדרך ילכו בה, שעיקר קבלת עול תורה הוא שיתחיל לילך בדרך הטובה ולא יתבונן ויסתכל מה יהיה בסוף, ובוודאי שאין הכוונה למעט השאיפה לגדלות, וצריך כל אחד לשאוף להתעלות מעלה מעלה גבוה מאוד, אכן לעת עתה צריך הוא לעשות כל מה שביכולתו, בלא כל שייכות וקשר אם יעלה בידו להגיע לבסוף אם לאו.

זהו שרמז הכתוב כי תצא למלחמה על אויביך והתורה הק' מלמדת את האדם כי ישנו רק דבר אחד שעליו לעשות והוא לצאת להילחם, ואם ינצח ויגמור או לאו, זה אינו נפק"מ כלל לדידו, כי אצלו העיקר הוא שילחם עם יצרו הרע בכל כוחו. ולא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, היינו שתמיד יעשה היפך ממה שיצרו הרע מפתה אותו, ואף שלא נתברך בכשרונות חזקים, הרי שבשמים אין תובעים ומבקשים הימנו רק מה שבכוחו לעשות, וכאשר ישתדל בכל כוחו סופו שה' אלוקיך נותנו בידך.

וע"ז רמזו חז"ל בספרי על אויביך - כנגד אויביך שאין צריך לנצח האויב, אלא רק שיעשה וילחם כנגדו בכל כוחו, ולפחות לא יהיה חבר של היצר הרע, ולא יסכים עמו תמיד אלא יתנגד כנגדו בכל היכולת. כי זהו כאמור שורש פורה ראש ולענה לדמות שאם אינו מסוגל לעשות כמו פלוני ופלוני שוב אינו מסוגל למאומה, אלא יצא למלחמה כנגד אויביך ודי בזה.

- ענין תקיעת שופר - חשבון הנפש אם עשה דיו לפי מצבו ומדרגתו -

עפי"ז ביאר שם מרן אאדמו"ר זי"ע ענין תקיעת שופר, דבגמרא (ר"ה דף ל"ד ע"א) אתקון ר' אבהו בקיסרי תקיעה שברים תרועה תקיעה, ומספק"ל מהו תרועה שאמרה תורה אי גנוחי גניח או ילולי יליל. וראוי לבאר ענין הכפילות. אלא דהאדם עושה חשבון הנפש דהנה ימים הקדושים באים, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו ובא יום הדין הגדול והנורא, ונזכרים כמה אסונות, צרות וכל מיני קשים באו לעולם במשך שנה זו, ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו, ואנו מאמינים באמונה שלימה כי בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמו, ועושים החשבון מה יהיה הלאה, ופחד ומורא יאחזנו מה יהיה כאן. אך מיד מתרץ האדם לעצמו וכי היה ביכולתי להיות צדיק גמור ותלמיד חכם, הרי איני מסוג הזה וממין הצדיקים, ואין זה שייך לכוחותי, לכן רק 'גנוחי גניח' ומיד מרגיע את עצמו שאין עליו מענה.

אך אח"כ חוזר ועושה חשבון בנפשו, כי הן אמת שלא היה יכול להגיע למדרגה גבוהה, אך מ"מ הלא משהו בוודאי יש הוא ביכולתו, והלא סוכ"ס בראני

ולא תתעבד להיות גאון עולם וכיוצ"ב, ובוה קרך בדרך שלא תתחיל כלל לעלות.

ולזה דרשו חז"ל (בכורות דף ה' ע"ב) בפסוק (שמות י, ה) ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, שרפו ידיהם מדברי תורה, ונודע קושית העולם מהו הלשון שנקט 'שרפו ידיהם'. ולהנ"ל יבואר שחטאם היה במה שאמרו (שם פסוק ז) 'היש ה' בקרבנו אם אין ועל נסותם את ה', והיינו שאמרו דהא תינח גדולי עולם שבקעים הזקנים וחשובי העדה שעובדים את קונם כדבעי בשלימות, ומדריגתם גבוהה ממלאכי השרת, הם עבודתם רצויה לפני המקום ב"ה, אך אנו וכי יש ה' בקרבנו, והלא בקושי אנו מתפללים מעט ומקיימים איזה מצוה, ומה חשיבות ומעלה יש בזה. ולא ידעו כי העיקר הוא 'כל אשר בכחך עשה', ואין לפני השי"ת נפק"מ בין רב למעט, וכן נפק"מ בתוצאה של מעשיו, אלא העיקר הוא שיעשה כל מה שביכלתו ובכל כוחו.

טעותם היה שדימו שצריכים הם להגיע למדריגה הגבוהה ביותר ובלא זה אינו שוה מאומה, ולזה אמר שרפו ידיהם היינו שלא ידעו שהעיקר הוא 'כל אשר בידך עשה', כל אחד לפי כוחותיו דייקא, וטומאת עמלק היתה כפי שמכונה היום 'או כולו או כלום'. ועל כן נמי נצטוונו (דברים כה, יז) זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' אשר קרך בדרך, כי הדרך ארוכה היא עד למאוד, ועל האדם מוטל רק לילך בדרך הנכונה ולנצל כל רגע ורגע שלא ילך לבטלה ח"ו, ולעבוד את ה' בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, האדם יעשה כל מה שביכלתו, והסוף יעשה ה' כרצונו.

ויתבאר דברי חז"ל (ר"ה דף כ"ט ע"א) עה"פ (שמות י, יא) והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל, וכי ידיו של משה שוברות מלחמה או עושות מלחמה וכו', והיינו שהראה להם משה בשעה זו כאשר קליפת עמלק באה להלחם כנגדם, כי צריך כל אחד לעשות כל אשר בידו לפי כוחו הוא, ולא להסתכל על רעהו שיכול יותר, וכאשר יעשה כל אחד מה שבכוחו ויכולתו דייקא אז יעמוד הוא באותו חשיבות, וזהו 'שהיו מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים', 'לבם' דייקא שהבינו כי כל אחד צריך לשעבד את לבו שלו,

ויפורש בזה מה שהאריך רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי אלול, מאמר א, אות ח) במ"ש המגלה עמוקות (פר' ואתחנן, אופן ק"ה) שיעקב אבינו ע"ה נלחם עם עשיו הרשע ונטל ממנו את חודש אלול, כי בתחילה נטל יעקב חדשי ניסן אייר וסיון, ועשיו נטל תמוז אב אלול, ולכן בימי הגלות עד שיחוס השי"ת עלינו לגאלינו הרי שחדשי תמוז אב הם מהחדשים הירודים והנפולים בבחי' הכתוב (איכה א, מז) עיני עיני ירדה מים, וכן נמו חודש אלול היה צריך להיות בחלקו וגורלו של עשיו, ועל זה נלחם יעקב 'ויאבק איש עמו עד עלות השחר' (בראשית לב, כה), ונטל יעקב חודש אלול מיד עשיו, שרצה עשיו שיהיה בחלקו שעל ידי כן לא יוכלו בני ישראל להתכונן כראוי ליום הדין באחד בתשרי, ויבואו בלא הכנה והתעוררות תשובה, ויצא דינם לרעה ח"ו, יעו"ש בבני יששכר שהאריך בזה.

ולדברינו אולי יש לומר, דהנה נודע כי שם 'ישראל' מורה על מדריגה גבוהה, שהוא בבחי' הכתוב (בראשית לב, כט) כי שרית עם אלוקים ואנשים ותוכל, ומורה על שלימות בתורה, כי ישראל נוטריקון י'ש ש'ישים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפ"ו), ובבחי' 'יש"ר א"ל'. ואילו שם 'יעקב' מורה על מדריגה נמוכה, בבחי' הפסוק (בראשית כה, כו) וידו אוחת בעקב עשו, וע"ד 'כי קטן יעקב ודל', ושרו של עשיו אמר 'לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל יהיה שמך' (בראשית לב, כט) שבכוונתו היה לומר שרק בני עליה וצדיקים יסודי עולם וגדולי עולם הם יש להם חשיבות, אך אנשים כמוני המון העם הם אינם שווים מאומה, כי גם אם ילמדו מסכתא שלימה או חציה, ואף אם יתפללו וכו', אכן הלא אין זה תכלית עבודת השי"ת והדביקות בבוכ"ע מתוך התעלות מעלה מעלה כדבעי למיהוי, ועל ידי כן חפץ לייאש חלילה שמי שירד ועבודתו הוא באופן ירוד ונמוך אין עבודתו שווה מאומה.

וכן מצינו נמי בעמלק שהוא קליפת עשיו, שאמר הכתוב (דברים כה, יח) אשר קרך בדרך, היינו שעמלק בא לקרר את ישראל ולומר להם מה לך לעמול ולהתייגע הרי ממילא לא תוכל להגיע לרום המעלה,

ולא את לב חבירו, ולעשות רצון ה' במצב אשר הוא נמצא בו.

כאמור זהו קליפת עשיו להראות לאדם עניינים גבוהים ממדרגתו, ועל ידי כן להביאו ולהפילו לידי יאוש שלא יפתח כלל בעבודה, וזהו ענין חודש אלול שהוא בסוד הכתוב 'הנותן בים דרך', ולזה נמל יעקב חודש זה מעשו, ואף נשאר שמו 'יעקב' שהוא ע"ש 'וידו אוחזת בעקב עשו', להורות שכל אחד צריך לעשות לפי ידו ומדרגתו, ובכך להלחם כנגד היצר הרע. ולזה אהרריה קרא לשם יעקב (ברכות דף י"ג ע"א), ולא כרצון שרו של עשיו שביקש לעקור לגמרי שם זה, להורות שגם במדריגה הנמוכה יכול האדם לגרום ולהביא נחת רוח להבורא ב"ה, ולתקן נפש רוח ונשמה שלו.

- לא יחפוץ להיות במדרגת חברו אלא להגיע כפי כוחו ומדריגתו שלו -

עפי"ז יפורש הפסוק 'שמור ושמעת את כל אשר אנכי מצווך' דייקא, היינו שישמור על האדם מה שמוטל עליו, ולא מה שהוא מצוה לאחרים, אלא דייקא הציווי המכוון אליו זהו שצריך לעשות כפי מיסת כוחותיו ויכולותיו. כי אם יעלה למעלה ממדריגתו הרי שיפול מכך ואף בניו אחריו יפלו ולא ישאר בידו מאומה, ואם חפץ הוא לדורות יראים ושלמים, הרי שצריך לידע ולחנך הדורות הבאים שכל אחד צריך לעבוד את השי"ת בשלימות לפי מצבו וכוחו. וכאשר האריך בענין זה מרן אאדמו"ר זי"ע עוד במק"א (ראה שפע חיים רעד"ר ח"ה, פר' שמיני, מאמר א) שלכן אמר הכתוב (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, בלשון יחידי, להורות שכל אחד ואחד צריך לפי כוחותיו, יעו"ש ואכהמל"ב.

ועל זה אמר הכתוב שכאשר 'שמור ושמעת' וגו' 'אשר אנכי מצווך' בלשון יחיד, או אז באופן זה יהיה למען ייטב לך ולבניך אחרריך כנ"ל, וזה יהיה דייקא כאשר כי תעשה הישר בעיני ה', ולא תעשה הישר בעיני חברך, להגיע למדרגתו ולחקות מעשיו, אלא דייקא לקיים מה שדורש השי"ת מעמו.

הרם מידת הקנאה אינו רק בענייני גשמויות, אלא אף בענייני רוחניות, ומה שאמרו חז"ל (ב"ב דף כ"א

ע"א) קנאת סופרים תרבה חכמה, היינו רק להגביה השאיפות לשאוף להתעלות מעלה מעלה, אבל לא שידמה שאם אינו יכול לעשות ולקיים כמו שעושה פלוני שוב אינו שוה מאומה, אלא דבר זה ילמד מאחרים לעשות ולקיים בכל כוחותיו, ולא חלילה לחשב מחשבות הנה פלוני נבחן הרבה כ"כ, ואני לא, כי על ידי כן יפול מטה מטה ויאבד המדריגה שכבר השיג. ולזה אמר למען ייטב לך ולבניך 'עד עולם', היינו שישאר תמיד בתורה ועבודת השי"ת, וזה יהיה דייקא כאשר כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' למצוא חן דייקא בעיני ה', וידע כי בכל מצב מוטל עליו לקדש שמו ית' באופן שהוא יכול ולא יותר, ואז יהיו מסייעין אותו מלעילא ויעלה מעלה מעלה גבוה מעל גבוה.

זהו ששאלו תלמידי רבי אליעזר את רבם הגדול, היאך נעשה תשובה ונחיה, כי ראו סביבם קדושי עליון, ואמרו פלוני הריהו כמלאך אלוקים ושרף משרפי מעלה, והרבה הם הצדיקים שכגובה ארזים גבוהים, וביקשו גם הם לבוא למדריגה זו, ושאלו לאמר היאך יהיה גם לנו האפשרות להגיע ולזכות לכך, וזהו שאמרו ונחיה היינו שיוכו לבחי' הכתוב (ויקרא יח, ה) 'וחי בהם', ובחי' הכתוב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום.

השיב להם רבי אליעזר בניי טעות יש בידכם, כי מדמים אתם שצריכים אתם להגיע למדריגה גבוהה כהצדיקים העליונים, ואמנם לא את זאת שואל ה' מעמכם, אלא 'ישגבך שם אלוקי יעקב' דייקא, ומורה כי גם מי שאינו במדריגת ובחי' שם 'ישראל' אם מכל מקום עובד את השי"ת ולוחם את מלחמת היצר, ואין מתפתה אחר עצת היצר הרע החפץ למאאותו, ובכל כוחו נלחם לכל להתנהג כגויי הארצות, ועוסק בתורה כפי מיסת ידו ויכולתו, ואף אם יודע רק מחצית הש"ס או רק סדר אחד, כל אחד כפי כוחו, ידע שגם זה חשוב כהערכה הזאת אשר היא יבשה ומכל מקום חשובה היא. ולכן דייקא 'יענך ה' ביום צרה', כי כאשר רואה השי"ת שיש לו לאדם לב נשבר וחפץ הוא לקבל עול מלכות שמים, אזי שוב אין נפק"מ כלל באיזה מדריגה יהיה, אם כהצדיקים אשר אף במיתתם קרויים חיים (ברכות דף י"ח ע"ב) או לאו, ואף

בעצמו, ואף שכולם בדיבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר וכו' (ר"ה דף כ"ז ע"א) והאריכו בזה בספה"ק בביאור עומק הענין, אך בוודאי שלא שמעו הכל, אלא רק ההתחלה ולא הסיום, ומן הראוי להתבונן על מה עשה ה' ככה. ולהנ"ל יבואר דחפץ השי"ת ללמדנו, שיקבלו בני ישראל התורה אף בלא לסיים ואף שלא יהיה בתכלית השלמות. ואף כאשר מכיר האדם בעצמו את שפל מצבו הגרוע כ"כ, אחר שביטל תורה וקלקל דעתו וכוחו, ובוודאי אילו היה שומר עצמו מנעוריו כדבעי היה יכול להיות כצדיק וכמלאך, אכן מאחר וחטא ונתגשם כשהוא מלא חומריות ותאוות וירד מטה מטה למדריגה שפלה ונמוכה כל כך, עד שאין בידו לגמור ולסיים, מ"מ הבורא כל עולם אוהב עמו ישראל והוא בעל הרחמים אף על אלו העיד ואמר 'אנכי ה' אלוקיך' בלשון יחיד, להורות שכל אחד ואחד צריך לעשות כפי מה שהוא יכול בעת ההוא לעשות, ורק ידע כי 'אנכי ה' אלוקיך', וכן 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', שלא ילך אחר העבודה זרה אלא ילחם כנגד יצרו הרע בכל כוחו ויכולתו.

- הטעות במדבר היה שדימו שאם לא יגיעו למדריגה גבוהה אין חפץ בעבודתם -

וי"ל דזה היה טעותם של בני ישראל במדבר, כי כל זמן שהיה משה רבינו עמהם היה להם שאיפה להיות כמשה רבינו, משה איש האלוקים שעלה למרום והראה אותות ומופתים, וכמ"ש (שמות לג, ח) והביטו אחרי משה, שהוא היה 'עבד נאמן', ורצו להגיע להיות במדרגתו, וכאשר עלה משה לשמים ולפי חשבונם לא חזר, החלו להרהר על מצבם מה יהיה, כי אם רבי לא שנה רבי חייא מנין לו, ואיך יוכלו ללמוד הימנו להיות כמותו אם אינו עוד אתנו. ומתוך כך נפלו ובאו לידי יאוש ומרה שחורה, עד שבאו לעשות להם אותו מעשה אשר הוא ילך ויראה להם המעשה אשר יעשון.

שורש טעותם היתה כאמור שדימו שאם אינם כמו משה אינם שוים מאומה, ובאמת שהוא מפורש בדברי הרמב"ם (הל' תשובה, פרק ה, ה"ב) שכל יהודי יכול להיות כמשה וצריך לשאוף לכך, ואף שמתייגעים להבין דבריו הק' היאך יתכן זה וכתבו

אם לא יהיה במדרגתו של 'בן איש חי' - דתבר גזיזא דברדא וירד וטבל (ראה ברכות שם), אלא אף אם יהיה קטן יותר, אך עכ"פ ילחם את מלחמת היצר הרע, להיות בבחי' 'וידו אוחות בעקב עשו' כל כוחו ויכולתו, ואז יהא דודי שלח ידו מן החור, היינו שאף אם בחי' מעשיו הם רק כחור קטן בעלמא, מכל מקום כיון שעושה כפי מיסת כוחותיו, הרי שהכל עולה באהבה לרצון לפני הבורא ב"ה.

- כפיית ההר כגיגית ללמד שגם במדריגה נמוכה צריך לעבוד את ה' -

עפ"י הנ"ל יתבאר דברי חז"ל בענין מתן תורה, שדרשו (שבת דף פ"ח ע"א) בפסוק (שמות י"ז, ז) ויטיצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה הקב"ה עליהם ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ובתוס' שם (ד"ה כפה) נתקשו מדוע הוצרך לכך הרי אמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע' (שמות כד, ז) ומלכותו ברצון קיבלו עליהם. ולהנ"ל יתבאר כי הם אכן אמרו במדריגתם הגבוהה של דור דעה כל אשר דבר ה' נעשה, ואמרו שיקבלו כל המצוות ויהיו דבוקים בהשי"ת בשלימות, ורצה הקב"ה ללמדם עד סוף כל הדורות, שאף כשאינם במדריגה גבוהה זו, מכל מקום יעבדו את ה' כפי המדריגה הקיימת, ולכן כפה עליהם ההר לרמוז על עת שיבוא כאשר החושך יכסה ארץ ושליטת היצר הרע תהיה בתוקפה, מכל מקום ידעו ויכירו כל אחד כי אף שאינו יכול לידע ולהשיג כל התורה ואף לא אלף דף, מכל מקום יעשה כל מה שביכולתו, כי 'לא עליך המלאכה לגמור', ואעפ"כ 'ואי אתה בן חורין להבטל הימנה', אלא יעשה מה שביכולתו, ולא יאמר ח"ו שאם אינו יכול לגמור הריהו פטור לגמרי, כי עד כאן דברי היצר הרע, ומתוך כך עלול הוא ליפול מטה מטה.

ובדרך אפשר ניתן לומר ולהוסיף עוד, דהנה נודע אמרם ז"ל (מכות דף כ"ג ע"ב; שמו"ר לג, ז) בפסוק (דברים לג, ד) תורה צוה לנו משה, כי 'תורה' בגימטריא תרי"א, דתרי"א מצוות שמענו מפי משה, ואנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, והיינו שאף שה' נתן לעמו את כל התורה וכל עשרת הדברות, מכל מקום לא שמעו אלא ב' דברות מפיו

נברא מלאך מליין יושר, אשר הקב"ה שש ושמה בכך. וכן להיפך ח"ו ע"י כל עבירה מתעורר מדת הדין בעולם, וגורם צער נורא לפני השכינה הק'. ונמצא שאפי' במצב נמוך אפשר להיות בכלל 'משמח את המקום ומשמח את הבריות' (אבות ו, א) והיפוך הדברים בשוה ח"ו. וזהו עיקר עבודת התשובה בחודש אלול לשנן ולהחדיר לידע ולהכיר כי העיקר שצריך כל אחד ואחד לילך בדרך כפי כוחותיו ומצבו שעומד בו.

- בכל יום ובכל מצב אפשר לעבוד את השי"ת -
 וזה שאמר הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם 'היום' ברכה וקללה, שצריך לידע שבכל יום ויום אפשר לזכות לברכה אם יעבוד את ה' וישוב ויתנהג כראוי, ומדת ההפכים בשווה, את הברכה אשר תשמעו כל יום לפי מצבו שנמצא בו, והקללה אם לא תשמעו היינו שידמה שאם אינו תלמיד חכם גדול בתכלית השלימות וכיוצ"ב שוב אין עבודתו רצויה וחשובה, כי על ידי כן עלול הוא לכוא עד אשר וסרתם מן הדרך וגו' ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם היינו שלא חשבתם כלל להגיע עד לידי כך עד חטא ע"ז חלילה, כי בכל מצב צריך לעבוד את השי"ת בכל הכח שיש לו לאדם, ואם ידמה שמאחר וממילא לא יוכל להגיע למדרגה הנעלית למה לו להתאמץ, ויחפוץ להשאר במדרגה ממוצעת בלא שיצטרך להתייגע, זה אינו, כי לבסוף עלול הוא ליפול לגמרי, ולא יוכל האדם לעמוד על עמדו, או שיתעלה מעלה מעלה או שיפול הנופל חלילה.

וזהו שרמזו בבעה"ט ראה אנכי שבועשרת הדברות, ששמעו מהשי"ת רק אנכי ולא יהיה, ואמר על זה השי"ת (דברים ה, כה-כו) 'היטיבו כל אשר דברו, מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה', שבאמת זו המטרה שיבינו שאף בלי שלימות מכל מקום יפחדו וייראו מאת השי"ת, בכל מצב שיהיו בו. ועל זה כאמור היה כפיית ההר שאף שאינם במצב של 'בל אשר דבר ה' נעשה', מכל מקום יקבלו עליהם עול תורה, ומוזה ילמדו כי אנכי נותן לפניכם 'היום' ברכה וקללה, ובכל יום אפשר להמשיך ברכה

שהכוונה שכל אחד לפי מדרגתו צריך להגיע כפי כוחותיו הוא כמו שמושה רבינו ע"ה הגיע לפי כוחותיו הנעלים, אמנם מפורש בדבריו באר היטב שכל אחד ואחד מישראל יכול להיות כמו משה רבינו, ובדור דעה בוודאי פשיטא שרצו להיות במדרגה זו, וכיון שנעלם משה רבינו מהם, נפלו ובאו לידי ייאוש ומתוך כך נפלו עד למצב הגרוע ביותר.

אילו היו יודעים שאף אם יהיו רק אחד ממאה ואף אחד מיני אלף ממדרגתו של משה רבינו ע"ה, אעפ"כ יהיו עבדי ה', כל אחד כפי כוחו ויכולתו, בלא כל נפק"מ עד היכן יזכה להתעלות ולהגיע, שוב לא היו נופלים ובאים לידי חטא זה, וכל הצרה באה ונהייתה על ידי שלא ידעו ענין זה. ועל זה ירמוז הפסוק (ויקרא כו, ג) אם בחקותי תלכו היינו שהעיקר הוא 'לילך' בדרך הטובה, וכל אחד מה שבכוחו ובידו יעשה.

ולזה כאשר עלה משה שנית אל השמים לקבל לוחות שניות, עשו יחדיו החשבון היאך באו למעות חמורה כזו אחר מ' יום שהיו במצב של התעלות גבוהה כל כך, לקבל תורה מן השמים ובאו אז לגילוי אלוקות, והיאך ירדו כזאת בזמן קצר כל כך, והבינו כי יד היצר הוא באמת, שהוא מפתה את האדם שצריך הוא להיות המצויין והעומד בראש, כשבלא זה אינו שוה מאומה, וכאמור הוא טעות גמור. ועל כן התקינו לתקוע בשופר להודיע ענין 'ה' באור פניך יהלכון, שעל זה מורה ה'גנוחי גניח' ו'ילולי יליל', שצריך לעבוד את השי"ת כל אחד כפי מיסת כוחו ומצבו, והעיקר הוא להיות תמיד 'הולך' ב'דרך'.

ויש להוסיף שטעות זו באה ע"י גאווה והתנשאות, שמדמה שמוכרח להיות במדרגה הגבוהה, ואמרו חז"ל (סוטה דף ה' ע"א) כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה, ולכן נפלו והגיעו עד לחטא של עבודה זרה. ועל כן העבירו שופר שלא יטעו עוד בעבודה זרה.

ומטעם זה התקינו בכל חודש אלול לתקוע בשופר, כי כאמור זהו ענין חודש אלול שהוא בסוד הפסוק 'הנותן בים דרך', לידע שצריך להיות תמיד בגדר הולך בדרך, ולא להתפתות אחר עצת היצר הרע, ולידע ולהכיר כי לפני השי"ת חשוב כל מצוה כקטן כגדול, ומכל מצוה ומצוה אף מצוה קטנה

כל ישראל ערבים זה לזה (שבועות דף ל"ט ע"א), וחוטא אחד יאבד טובה הרבה (קהלת ט, יח), ויודעים אנו בבירור כי הכל הוא עפ"י חשבון מדוקדק, כי הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט (דברים לב, ד), והנה כבר ממשמש ובא שנה חדשה, ונתן לנו הבורא ב"ה מתנה טובה את ימי חודש אלול, אשר בו נוכל להתקרב אליו ית"ש ולמחוק ולמחות כל מה שהיה, לבקש ולהעתיר מלפניו שיהיה 'הם קטיגור וקח סניגור מקומו', שיחוס וירחם ה' עלינו ולא יתן המשחית לבוא אל תוך בתיכם, וישכון האורה והשמחה בכל בתי ישראל.

החכם עיניו בראשו לבל להמתין עד ימי הסליחות שאז כבר מאוחר, אלא להקדים עוד לפני ראש חודש אלול בקבלת עול מלכות שמים, וכאשר נקבל עלינו בהקדם, הרי שאף הקב"ה יתן לנו כתיבה טובה בהקדם. יעזור השי"ת והחודש הזה יהיה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, ונזכה לגאול הנפש מהזוהמא והקליפות, וזהו פדיון הנפש לחירות עולם. תכלה שנה וקללותיה, ויתהפך הכל לששון ולשמחה ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, יתן השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם ברכות שמים מעל ברוחניות ובגשמיות,

ברוחניות ובגשמיות, בעולם הזה ובעולם העליון, וכן להיפך חלילה.

זאת תהיה תורת המסורה, 'כי שם צוה ה' את הברכה', ורומז לכתוב (שם ד, כט) ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת, היינו שלא רק מה שיהיה אצלו בתכלית השלימות, אלא גם ממקומו ומצבו אשר הוא עומד שם, בלא נפק"מ מה שהיה עמו אמש, אלא מכאן ולהלן יקבל עליו עול מלכות שמים, ועל ידי כן יזכה לברכת הוי"ה אשר אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו' את הברכה אשר תשמעו וגו'.

- התעוררות לחודש אלול -

זהו עיקר חודש אלול, לידע כי מאי דהוה הוה מכאן ולהלן חושבנא, ויתחרט האדם ויכאב לבו על מה שהיה, והעיקר מהיום ולהלאה להשתדל בכל הכוחות ובכל הכלים לנצל כל מה שאפשר להתעלות בתורה ועבודה וגמילות חסדים, תפילה ומעשים טובים.

איני אומר חלילה מוסר לאחרים, כי בושתי ונכלמתי, וכבר אמרו חז"ל (ב"מ דף ק"ז ע"ב) קשומט עצמך תחילה וכו', אכן הדברים מדברים מעצמם, כי הלא עבר עלינו שנה קשה כ"כ, שנתרבו בו האסונות והצרות, אין אנו יודעים חשבונות שמים, אך סוכ"ס

חצר הקודש צאצא

קרית צאצא צעירה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

ברכות צאצאות קדם ידידי צאצא גברא רבא יקירא, רודף צדקה וחסד,

יראצא קודמת לחכמתו, חסיד המותחסד עם קונו,

ידיד וחנן נלהב לכל קדשי בית צאצא בכל אצט

ידידי צאצא הנדיב הנכבד והמהולל

הרה"ח המופלג מזה"ר שמואל פישמאן הי"ו

אב"י במוצטריאל

לרגל יום שמחת לבו - שמחת התורה

שמחת הכנסת ספר התורה לביהמ"ד וויזשניץ במוצטריאל

ויהא רעואי שכל ברכות התורה יחולו על ראשכם, ובזכות מעשי צדקה וחסד הנעשים על ידיכם וב"ב,

תצברכו באצל המגן, ואך טוב וחסד ירדפוכם כל ימי חייכם, מתוך סד"ש ושפע רב

יום שני פר' שופטים ז"ך מנח"א

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה נתן נטע נ"י בן הרה"ח ר' יצחק ברגר מקרית הבעש"ט (ב"ר דוד), אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר יחזקאל רייך מפעיה"ק (ב"ר יוסף יצחק מאנטווערפן, וחתן הר"ר בר יוחאי שמעון).

אחר תפילת מנחה הגיע מרן שליט"א לביתו של הרה"ח ר' משה אהרן שפירא ברחוב האדמו"ר מגורליץ לסיום כתיבת אותיות לס"ת שנכתב על ידו ועל ידי אחיו העסקן הרב חיים שפירא מעיה"ק ירושלים, יו"ר ארגון רפאנו.

מרן שליט"א כתב אות למ"ד מלעיני כל ישראל. אח"כ ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, והאציל מברכות קדשו להגה"ח רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ בביהמ"ד המרכזי, ולבניו הנדבנים, ולכל בני המשפחה, וזימרו כמה ניגוני תורה. אחר כמחצית השעה יצאה התהלוכה בקול רינה והמון חוגג, לקול צלילי שיר וזמר לעבר היכל הגדול היכל רוזנברג.

ברחובות קריה עמדה החופה המפוארת, וכן רכב מיוחד מואר בשלל אורות לכבוד התורה. בסוף הרחוב עמדו עשרות הילדים מהת"ת מסודרים בסדר ובשורות כאשר לפידים בוערים בידם לכבוד התורה, והלכו בסך לעבר היכל רוזנברג כשמאות הבחורים והאברכים רוקדים בעוז מול הס"ת. ומכובדי וזקני אנ"ש רוקדים עם ספר התורה תחת החופה.

כשהגיעה התהלוכה להיכל הגדול, המשיכו הריקודים בעוז ותעצומות כשתחילה רקדו בני המשפחה עם ספר התורה, וכן בני כ"ק מרן שליט"א ורבני קרייתנו הק'. אחר כמחצית השעה נכנס מרן שליט"א להיכל הגדול, ועלה ע"ג הבימה המוגבהת, והגיש ר' משה שפירא את ספר התורה לידי כ"ק מרן שליט"א, כאשר מרן שליט"א יוצא בריקוד נלהב יחד

ויערה מן השמים רוח טהרה ורוח תשובה, וישמח את לבבות בני ישראל בבני חיי ומזוני רויח, וניגאל בנאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א - דיינא רבא דקהלתנו הק' ומח"ס ישיב יצחק.

יום ראשון פר' שופטים כ"ו מנחם אב

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין לבחור הבר מצוה שלום ישראל נתן נ"י בן הר"ר יוסף יצחק ברנדסדורפר מלונדון (ב"ר אברהם מאיר ז"ל מב"ב), ולהבחור הבר מצוה יעקב צבי נ"י בן הרה"ח ר' יהושע ליברמן מאלעד (ב"ר זעליג מאלעד, וח"ר משה פריזנט מפעיה"ק).

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר משה דוב לוינשטיין מפעיה"ק (בן הדומו"צ הג"ר מרדכי שליט"א, וח"ר משה יהודה פולק מפעיה"ק), לבן הר"ר מנחם מאיר קליין (ב"ר זאב וואלף, וח"ר שלמה דוד דייטש), ולבניו התאומים של הר"ר יקותיאל יהודה באנדא מפעיה"ק (ב"ר פנחס, וח"ר אהרן פרידמן, מפעיה"ק).

בערב קיבל מרן שליט"א קהל. אח"כ הגיע מרן שליט"א לאולמי מרכז החסד פעיה"ק להשתתף בשמחת התנאים לבת הר"ר מרדכי טויבער ז"ל מפעיה"ק (בן יבלחט"א הר"ר אברהם יהודה מירושלים, וחתן להבחל"ח מוה"ר שלום מרדכי רייניץ זצ"ל הי"ד) עם החתן נפתלי נ"י בן הר"ר חיים בורד מחיפה (ב"ר אהרן מירושלים). מרן שליט"א ערך שטר התנאים, אח"כ ערך שולחן לחיים, וזימרו ניגוני שמחה, כשבמהלכה קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן. אחר למעלה ממחצית השעה חזר מרן שליט"א לביתו.

הצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

נסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא יקירא, מורה ודאין, צנא מלא ספרא, מרביץ תורה והוראה, ערוגת הבושם, ה"ה

הגאון רבי **יחזקאל שרגא שימון** שליט"א

דומו"צ בית מדרשינו שפע חיים בדרום עיה"ק צפת תוכב"א

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב

שמחת הכנס בנו כמר יוסף נ"י לנועם עול תורה ומצוות

והברכה אחת היא קדם הסב הדגול

הרה"ח ר' מנחם מאיר שימון הי"ו - ב"ב

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

לאחמ"כ התיישב מרן שליט"א על מקומו, וערך שולחן לחיים, ואיחל לנדיבים ובני משפחתם, ונשא מדברות קדשו לכבוד המאורע, תוכנם יבוא אי"ה. אחר כמחצית השעה חזר מרן שליט"א לביתו.

עם הגה"ח רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ובניו הי"ו לכבוד התורה. בסיום הכניס מרן שליט"א את הספר לארון קודש, ואמר הקפיטל לדוד מזמור פסוק בפסוק.

קטעים מתוכן השיחה אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א עם חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א והמסובין בעת סעודות שבת קודש במעון הקודש בקיסריה פרשת עקב תשפ"ב

שהיה להרמב"ם, ולגודל היראה שאחזתו רעדו ידיו ורגליו ונפל לארץ...¹

הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: מסופר על הרה"ק הרבי ר' ברוך זי"ע שפעם נגע השטריימל שלו בשבת במנורת הנרות שהשתלשלה מן הגג והתעלף מגודל פחדו... והוא נורא למתבונן, אע"פ שזה היה גרמא ומתעסק, עכ"ז התעלף לגודל יראתו...
א' הנוכחים: מרן אדמו"ר זי"ע אמר בשם צדיקים שאמרו שהרוצה לשער את היראת שמים שהיה להרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, יצייר לעצמו שהוא

מדרגת יראת שמים של הצדיקים

הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: בפרשה נאמר (דברים י, יב) כי אם ליראה את ה' אלקיך...

הרה"ק בעל התניא זי"ע אמר פעם, שאצל הרבי ר' זושא זי"ע, לגודל היראה התהפכו מעיו במשך ג' ימים...²

מרן שליט"א: ידוע על הרבי ר' זושא שביקש שיהיה לו יראת שמים של מלאך...³

הרה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע סיפר על זקה"ק הישמח משה זי"ע, שהעתיר לזכות ביראת שמים

שנעשה כאבן דומם בל יתנועע בשום אבר מרוב הפחד, ואז פירש הפסוק (שמות כ, טו) 'וירא העם וינועו' בתנועה, שיכלו אז לזוז עדיין, 'ויעמדו מרחוק' היינו שזה היה סימן שעדיין הם מרחוק, כי מגודל היראה בל יתנועע כלל וכלל.
וראה בספר תורת שמעון להרה"ק מירוסלב זי"ע (פרשת בשלח): נורא תהלות (שמות טו, יא), נראה לפרש בהקדם מעשה מרכבה מהרב הצדיק הרבי ר' זושא זצ"ל, שפעם אחת ביקש מהשי"ת שיתן לו יראת שמים כמלאכים, וכן הוה, וכאשר התחיל להתפלל שמונה עשרה ואמר 'ברוך' נפל לארץ בחלישות מחמת פחד ויראה, וראה שאין טוב לאדם להיות לו יראה כמו מלאך, כי על ידי זה אין באפשרי להודות להשי"ת. וזהו שאמר, נורא תהילות, אף על פי שהוא 'נורא', 'תהלות' אף על פי כן אנו יכולים להודות לך.

¹ ראה בספר קובץ אליהו (אות רפט): רבינו הקדוש יו"ט זצ"ל סיפר בשם הרה"ק משיניווא זצ"ל, שזקיניו הבעל ישמח משה ביקש משמים שיהיה לו יראה של האבות, והשיבו לו שזה אי אפשר לבשר ודם שיוכל לקבל יראה כזו ויחיה, ובקש יראה מהנביאים, וג"כ דחו אותו כנ"ל, בקש יראה מהתנאים והאמוראים או מרבני סבוראי ודחו אותו, אח"כ בקש יראה מהרמב"ם ונתנו לו, ותיכף נפל על הארץ וכל גופו נתכוף וראשו היה בין ברכיו, ולא היה יכול לסבול עד שלקחו ממנו היראה הזאת.

² ראה בספר סיפורי מרן הרמ"ח (עמ' קעה, אות ט): הרבי ר' ברוך נגע פעם שלא במכוון במנורה בשבת נגיעה קלה בלא הזזה, ואמר, איך האב נישט מורא פאר דעם עונש, איך האב נאר מורא טאמער דאס וועט בריינגען התרחקות פין דעם אייבערשטין ח"ו.

וראה בספר מרגניתא דבי רבנו (עמ' קלא): זקיני שמע מנכד הבארדיטשובער הרב הק' ר' לוי יצחק, שאותו הנכד של הקדושת לוי שמע מהרב הק' מאפטא, שאמר: כשמדברין מהבעש"ט מסוגל להצלחה, ומר"ר ברוך מסוגל ליראת שמים, ומהבארדיטשובער הוא המתקת הדינין.

וראה בענין זה בספר מאיר עיני הגולה (אות שג): פעם אחת דיבר רבינו הרי"ם מגור זצ"ל הרבה בגודל ערכו של הרבי ר' ברוך זצ"ל ממעזבוז, ואמר שהיה איש פחדן מאוד מפני איזה גוי או גבר אלים, וכשראה איש צבא מן חיל הקאזאקין רוכב על סוסו, היה נס מפניו להחבא חדר בחדר, ולפעמים טמן את עצמו במרתף וכדומה. והיה הר"ר ברוך זצ"ל אומר, כי עם כל זאת, הנהו ירא ומתפחד מן ספק ספיקא של איסור דרבנן הרבה יותר משהוא מתפחד מן הקאזאק וחנית בידו.

³ ראה ישמח ישראל ליום כיפור: וכמו"ש הרה"צ ר' יעקב ישראל (מהורונסטייפל) ז"ל שעמד מאחורי כסא של הרה"ק מוהרש"ז מלאדי זצ"ל בעריו"כ, ושמע שאמר על הרה"ק ר' זושא זצלה"ה זי"ע, כאשר הגבי עיניו לשמים ביוה"כ, אחזו שלשול חזק עם דם ר"ל מחמת גודל היראה. ואמר [בעל התניא] על עצמו, איך שהוא לומד ומתפלל ואיננו מתפעל מאומה, והתחיל לגנות עצמו איך שהוא רחוק מיראת ד', עד אשר נתעלף ונפל מכסאו.

וראה במנורת זהב בהגה אות נ"ט: שמענו כמה פעמים מפי הקדוש אדמו"ר הזקן (הוא הגאון הקדוש והנורא בעל התניא) נ"ע שעבודת איש המופת הזה הרב ר' זושא זצלה"ה היתה ביראה עילאה כל כך עד שבהיכל היראה היתה ג"כ יראתו להפלא ופלא. ופעם אחת בבוקר בעת שחית הקאווע ואחז אדמו"ר הזקן נ"ע את הצלוחית עם קאווע בידו, ודיבר מענין קדושת הרב ר' זושא הנ"ל, ואמר בזה הלשון, רבון כל העולמים, מה זה שהצדיק ר' זושא כאשר רוח קדשו השיג את כח הפועל האלו' מוכוב אחד לבד, נפלה עליו יראה עצומה כל כך עד שמיד נפל לחולי השלשול מצד היראה הגדולה. ואני ת"ל כח השגתי הוא בכל העולמות בממלא וסובב, ואעפ"כ אינני נד וז ממקומי כלל. ומדי דברו והנה אחזתו חיל ורעדה ונפל מידו הצלוחית ופניו נעשו כלפידי אש ועיניו בולטת כדרכו בקודש בעת התפשטותו מחיזו דהאי עלמא, ונמשך זה כערך חצי שעה ואמר אח"כ שבלי גוף המלאך אין ביכולת להכיל יראה כזו.

וראה עוד בספר אוצר ישראל (ערן הרר"ז, אות ט): סיפר התורת חסד מלובלין זי"ע, ששמע מרבו הצמח צדק זי"ע, ששמע מחותנו רבי דובער מליובאוויטש זי"ע, שהיה בעת שהבעל התניא דיבר מגודלת הרבי ר' זושא זי"ע, וסיפר איך שהרבי ר' זושא זי"ע יצא פעם תחת כיפת השמים ואמר הפסוק (תהלים ח, ד) כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת וגו', ונפל עליו יראה גדולה כל כך עד שקיבל מזה שלשול של דם, שלש מעת לעת מגודל פחד הבורא. וכשסיפר זאת הבעל התניא זי"ע התעלף ולקח זמן רב עד שהקיצו אותו.

² ראה בספה"ק מאור ושמם (פרשת מסעי): והנה אדם שיהיה לו יראת הרוממות כמו מלאך ה' צבאות לא מצינו כי אם חד בדרא או תרי בדרא. ושמעתי מפה קדוש הרב בוצינא קדישא ר' זושא זצוק"ל שהיה מתפלל כמה שנים שישגי יראת הרוממות כמו מלאך ה' צבאות וכו'.

וכן בספה"ק ייטב פנים (אבני זכרון, אות עב): וכאשר שמענו משמיה דהרב הקדוש ר' זושא זלה"ה שביקש שתהיה לו יראה כמו מלאך, ומילא ה' משאלותיו ונפל עליו יראה ופחד עד

אשה יראת ה' היא תתהלל. ונרמז במה שאמרו דרכו של איש לחזר אחר אשה, שאהבה מופיעה לאחר שיש יראה, ועל ידי יראת ה' ממילא באים לידי אהבת ה'.

רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע כותב (נועם אלימלך, פרשת ויגש, ד"ה ויגש אליו), שהיראה צריכה להיות מחמת האהבה, היינו שירא לחטוא לפני ה' מחמת רוב אהבתו אותו. וכותב בתוך דבריו, שיראה אין שייך אלא ממה שענינו רואות, אבל מה שאינו נראה אין שייך בו יראה, כי ממה מתירא. אבל אהבה היא בלב, ובלב יכול לצייר עצמו אפילו דבר שאינו נראה כלל, ולכן הבוכ"ע הוא בוודאי רואה ואינו נראה, וצריך האדם לצייר בלבו את גודל ממשלתו ונוראותיו ונפלאותיו, ועל ידי זה יבא לו אהבה רבה בלבו להבוכ"ע.

במדרש מובא, שאי אפשר לזכות לאהבת ה' אלא ע"י לימוד התורה. המגיד מדובנא מאריך לבאר מדרש זה במשל כדרכו באריכות נפלאה:

וכן בספר התניא (חלק א, פרק מג): כנודע על מאמר רז"ל דרכו של איש לחזר אחר אשה, שאהבה נקראת איש וזכר כמ"ש זכר חסדו, ואשה יראת ה' כנודע, וכלי קדימת היראה אי אפשר להגיע לאהבה רבה זו, כי אהבה זו היא מבחי' אצילות וכו'. וראה ברגל ישרה מערכת א אות קנד. ובבני יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר יד אות ד, הביא רעיון זה שכן כתבו "תלמידי בעש"ט בשם רבם".

ראה שם: דהנה הבורא ברוך הוא אין שייך בו שום יראה, רק היראה הזאת יש לו להשם יתעלה, שמתירא שלא יחטא האדם מחמת אהבתו שאוהב את האדם להטיבו באחריותו, כי דרכו יתברך להטיב לכל ברואי, ולכן מתירא שלא יחטא. ונמצא יראת הבורא ברוך הוא היא יראה מתוך אהבה, וכן העונש שמעניש לאדם הוא גם כן מחמת שרוצה להטיבו באחריותו הוא מצרפו ביסורין בעולם הזה, כדי שיוכל לקבל הטוב לעולם הבא... כי האדם צריך לדבק במדותיו יתברך, כמו שהשם יתברך יראתו מתוך אהבה, כן האדם צריך להיות ירא כזו מחמת אהבת הבורא יתעלה, שיעלה מורא על ראשו לחטוא מחמת אהבה שאוהב להבורא ברוך הוא, והאיך יחטא ויפריד אהבתו ממנו חלילה...

ראה ספרי ואתחנן ח: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. למה נאמר. לפי שהוא אומר ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, איני יודע באיזה צד אוהבים את הקב"ה, ת"ל והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, והיו הדברים האלה על לבבך, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו.

ראה בספרו קול יעקב (פרשת דברים, ד"ה ואהבת): משל נמרץ לאיש כפרי בא לעיר על יום השוק בעת החורף, וירא שם חנות מוכרת בגדים יקרים ממיני משי ורקמה, ויכנס גם הוא ויאמר אל הסוחר אולי יש לך בגד שיכשר עלי שיהיה עשוי כמדתי. והסוחר היה איש מבין, בהביטו על כל הבא אל החנות כבר היה משער ומבחין איזה בגד יכשר עליו, ויאמר אל הכפרי, הנה בגד זה יכשר עליך ממש כמדתי. והי כאשר אמר לו שהוא כמדתי רצה לנסותו וללבושו, ולא היה יכול להכניס ידו בו, כי היו עליו הרבה בגדים פחותים ומטולאים מלמטה, ואדרת שער מלמעלה. ויכעס על הסוחר לאמר, מה ראית להתל בי. ויאמר אליו הסוחר, חלילה לי להתל באיש, ודברי בפי אמת, כי בגד זה ממש כמדתי, אך מי הוא זה אשר ילבוש ויעלה בגד יקר כזה על בגד עור או שק, פשוט נא תחלה מעליך הבגדים הצואים אשר על גופך, ואחר כך תנסה את הבגד הזה, אז תראה האמת כי הוא כמדתי.

הוא הדבר במצות התורה הקדושה, כי הקב"ה עמד וימודד את האדם ויעש לו כתנות אור תורה, להלבישו רמ"ח מצות עשה נגד אבריו שס"ה לא תעשה נגד גידיו, והאדם יקח לפעמים את הלבוש היקר הזה ואינו עולה עליו יפה. לכן באו חז"ל לבאר, כתיב ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך, ואי אתה יודע איך לאהוב, והדבר רחוק מאד בעיניך איך אפשר לאדם להגיע

מהלך יחידי ביער בחושך ואפילה ופגעו בו לסטים, והגזלן עומד מעליו וחרבו שלופה ועומד להתיז ראשו מעליו, ואותו הפחד שיש בו באותו רגע הוא רק ניצוץ מגודל היראה שהיה להרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בכל רגע מהדר גאון עוזו ית"ש.

*

הדרכים לזכות לאהבת ה'

הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: על הציווי שנאמר בתורה (דברים ו, ה) 'ואהבת את ה' אלקיך', ידוע הקושיא היאך אפשר לחייב אדם לאהוב, והרי אינו תלוי באדם.

מרן שליט"א: כבר עמדו בזה הקדמונים (עי' רמב"ם, יסודי התורה ב, ב) ונאמרו בזה כמה תירוצים.

ידוע שהדרך לבא לאהבה הוא על ידי יראה. ואיתא מהמגיד ממעזריטש זי"ע לבאר בזה מאמר חז"ל (קידושין ב, ב) דרכו של איש לחזר אחר אשה, כי 'איש' מרמז על אהבה ו'אשה' על יראה כדכתיב (משלי לא, ל)

ה' עי' רמב"ם שם: והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים, ויראה מהן שחכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר, ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול, כמו שאמר דוד (תהלים מב, ג) צמאה נפשי לאלקים לא"ל חי.

וראה באוה"ח הק' עה"פ ואהבת את ה' א"גו: ללמד בני ישראל דרך שיתקבלו הדברים אצלם לאהוב ה', כי האהבה אינה מעשה שיכריח האדם רצונו לעשות מצות המלך, אלא הוא דבר שתלוי בלב, וכל שהלב לא ירגיש דבר שיפעיל בו החשק אינו אוהב, הגם שיכריחונו בכל מין הכרח. לזה באה העצה מא"ל יועץ, ואמר, והיו הדברים האלה וגו' על לבבך, פירוש כשימתיך שימת הדברים על לבו יולד בלבו חשק תאוה הרוחנית, וירוף לבו לאהבת ה' בכל אשר ציוהו. ודבר זה אנחנו יתמי דיתמי אנו מרגישים כי רבה תאוה בלבנו, וחשק אלהי עולם, יותר מכל הון עולם וכבוד מלכות, וכל ערב נרגש לנמנזה ונמס בערך חלק המועט המושג מהרגש היות הדברים על לבנו, אשרינו מה טוב חלקנו, וכבר העירויות בדברים אלו בכמה מקומות.

ראה בזה"ק (ח"ג, פרשת אחרי, דף נו, א): רבי יצחק פתח (תהלים ב, יא) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה, וכתוב (שם ק, ב) עבדו את ה' בשמחה באו לפני ברננה, הני קראי דשיין אהודי. אלא הכי תאנא, עבדו את ה' ביראה, דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח קמי מאריה, בקדמיתא בעי יראה, לדחלא מניה, ובגין דחלא דמאריה, ישתכח לבתר דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא, ועל דא כתיב (דברים י, יב) מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה.

וראה אוה"ח הק' (דברים י, יב): ועתה ישראל מה וגו' כי אם ליראה וגו', כוונת הכתוב היא על זה הדרך, לפי שיש שתי הדרגות שחפץ ה' מישראל עשות, והם זו למעלה מזו, א' היא היראה, ולמעלה ממנה האהבה, ואמר להם שאינו מבקש מהם כי אם היראה. וטעם הדבר הוא, לפי שהיראה תסובב אתכם ללכת בכל דרכיו, כי הירא לא יחדל מיראתו אפילו באחת מאלף שעליו לעשות, ולא זו בלבד מגיעתו אלא עוד לו ולאהבה אותו, הרי שהיראה היא פתח ליכנס לשער האהבה. ולזה כשאמר הכתוב מה ה' שואל כי אם ליראה, דקדק לומר ועתה, פירוש מה שהוא שואל ליראה הוא עתה, בזמן הזה שאתה בא לישא עול האלהות, אבל אין זה תכלית מה שחפץ ממנו עשות, אלא שזה יעמידנו בגדר האהבה.

יסוד זה מפורסם מהמגיד ממעזריטש זי"ע. ראה לקוטי אמרים להמגיד סי קי: כי כאשר יהי' לו יראת הבורא בשלימות ממילא תנוח עליו האהבה כי דרכו של איש הוא אהבה לחזור אחר אשה היא אשה יראת ה'.

וכן הוא בספה"ק דברת שלמה (פרשת שמות): "שמעתי ממורי ז"ל שאהבה והחסד של הבו"ב נמשך אחר היראה כי דרכו של איש לחזור אחרי האשה.

הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, שיזכיר האדם לעצמו את האהבה שרוחש לבניו ולשאר אנשים, ויקח את זה לאהבת ה"י.

כן איתא באור החיים הק' (דברים ו, ה) שיש שלש אהבות: בנים, כסף ואהבת עצמו, ובאלו האהבות צריכים לאהוב את השי"ת^{טו}.

*

לאחר התפילה כדי ללמוד קודם התפילה

הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: יש שרוצים להתחיל להתפלל בשעה מאוחרת בשבת בבוקר, על מנת שיוכלו ללמוד לפני התפילה, האם הדבר הגון?

מרו"ן שליט"א: אם יש שרוצה ללמוד לפני התפילה, עליו להשכים קום... אין שום הוראת היתר להתחיל להתפלל בשעה מאוחרת, בכדי שיוכלו ללמוד לפני התפילה. גיסי כ"ק האדמו"ר מצאנז זוועהיל זצ"ל היה אומר, שלומדים לפני התפילה ולא מתפללים לאחר הלימוד...

הגה"צ אב"ד קרית הבעש"ט: אם מתפללים לאחר השעה תשע אפשר להגיע לידי מכשולות בקריאת שמע בזמנה.

וכך דחו אותי מיום ליום, ושואל אני, וכי רבותא היא להולך שולל יהודי זקן [א אלטן נאר], ואני מבקש שעכ"פ כעת תביא את הגאולה השלימה, ושמתא תאמר שבבקשת הגאולה אני דורש את טובת עצמי, על כן הנני מגלה דעתי ואומר שאני מקבל על עצמי שישרפו אותי ויפזרו את אפרי על השבעה ימים ושמעול לא אדע שמישיב בא, ובלבד שיבוא ויתגדל ויתקדש שמייה רבא.

^י בדברות קדשו בסעודת פורים, שנדפסו בגליונות הד"ת גליון תקלא, מובאים דברי כ"ק מרו"ן זי"ע, וזל"ק: ואני אומר, דברמב"ם איתא שהעונש הגדול ביותר לעתיד לבא יהיה הבושה, ואין לך עלבון ובושה גדולים לאדם יותר מכאשר שונאו מקבל את השליטה עליו, ואני מוכן ומזומן שיבא המלך המשיח אפילו אם אויבי המושבעים ביותר ישלטו אז עלי ויטילו עלי עבודות בזויות ואהיה ללעג ולקלס בעיני הכל, רק שיתגדל ויתקדש שמייה רבא. ונהפוך הוא, רבונו של עולם, הפוך נא לנו את הימים האלו משעבוד לגאולת עולם, ואפילו אם, אשר ישלטו היהודים המה בשונאייהם, עם כל זאת מוכן אנכי לקבל עלי הכל לאוקמי שכיתא מעפרא, עכד"ק.

^י ראה שם: הנה שמעתי מר' זושא שיחיה, כשהיה רוצה להיות לו בלבו אהבת הבורא ברוך הוא לתפלה וכיצא בו, היה זוכר לו אהבתו שיש לו. וכן בכל אדם כשזוכר מה שהוא אוהב, בנים שלו או מעותיו ששמח בהם, בזכרם מתעורר בלבו מפאת האהבה אשר הוא בכח מוציא אותם לפועל, ואחר כך כשיזכור נפלאות הבורא ברוך הוא נפלאותיו וחסדיו, בא האהבה הגדולה להבורא ברוך הוא שיש בו כל האהבות וכל ההנאות. וכן ראיתי מהרב המגיד מראוונז ז"ל.

^{טו} ראה שם לש"ק: שאמרו רבותינו ז"ל (מו"ק כה, ב) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא, עד כאן. והנה שלשה דברים אלו הם כללות חשק האדם וחפצו בעולם, החיים, והמזונות, והבנים, והחסר אחד מהנה, בר מינן יקרא מת, ושלשתם אינם תלויים להשיגם באמצעות עבודת ה' והאהבתו, וזה יסובב והרוקה מאוהבי ה'. ומה גם בהתקבץ להאוהב שנים מהם חוסר הבנים והעוני יתחמץ לבבו בקרבו, והגם שיתחזק עם לבבו, לבבו לא ישמע לו, כי המורגש אליו ירחיקנו משמוע לאהוב. לזה בא דבר ה' וצוה לו על הדבר הזה שיעריך אהבת ה' לבבו בשלשה דברים, הגם שיטלם ממנו, כנגד הבנים אמר בכל לבבך, על דרך אומרו (בראשית כב, ב) את בנך וגו' אשר אהבת וגו', והאהבה כזו היא אהבה הממלאת לב אדם וחשקו. וכנגד חיי אמר ובכל נפשך, וכנגד מזוני אמר ובכל מאורך, שיעריך בדעתו שלשתם יחד בה', כי הוא טוב לישראל מעשרה בנים...

הגה"צ אב"ד קרית הבעש"ט: יש מתרצים, שכמים פנים אל פנים (משלי כז, ט), וממילא היות שהשי"ת אוהב עמו ישראל זה לבדו גורם שיאהבו בני ישראל את השי"ת^{טז}.

כן ראיתי ממרו"ן זי"ע, שהאדם יכול לכחון עצמו אם זכה לאהבת ה' אמיתית, על ידי שיתבונן האם רצונו עז שכבר יבוא הגואל למען שמו יתברך באהבה, למרות שלא ידע מזה כלל, כמו שאחד שאוהב את רעהו רוצה שרק טוב יהיה מנת חלקו, וכמאמרו הידוע של רביה"ק ה'ישמח משה' זי"ע שמצפה לביאת המשיח, אף אם הוא עצמו לא ידע מאומה מבואו^{יז}.

גם מרו"ן זי"ע התבטא פעם בפורים, כטוב לב המלך ביין: 'כשמשיח יבוא, אני ינקה אז את ביה"כ, וכולם יאמרו שהקלויזנבורגר רב מנקה את ביה"כ, ועכ"ז אני מחכה למשיח!^{יח}...

מרו"ן שליט"א: לכן אמרו האמוראים ייתי ולא אחמיניה (סנהדרין צח, ב), דהיינו שכבר יבוא מלך המשיח, למרות שאני עצמי לא אדע מכלום...

יש עוד עצה לזכות לאהבת ה', והיא כפי שמביא הרה"ק מלובלין זי"ע ב'זאת זכרון' (פרשת קורח) בשם

לבחינה זאת. כשהוא אומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך, שינוחו הדברים על לבבך בלא שום מסך מבדיל, וכל המעטפות אשר היית מתעטף תחלה בהבלי חמודות ותאות זרות תרחיק מעליך, וכאשר יהיו הדברים האלה על לבבך הטהור, אז אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ואתה יודע איך לאהוב. וזהו שאמר ז"ל במדרש (מובא בתוס' כתובות קד, א ד"ה לא) אמר הקב"ה עד שאתם מתפללין שיכנסו דברי תורה בתוך מעיכם בקשו שיצאו דברי הכלים בתוך מעיכם.

^{טז} ראה בספה"ק תניא (אגרת הקודש, פרק כב): ועצה היעוצה לקבל באהבה היא עצה ה' בפי חז"ל לפשפש במעשיו, וימצא לו עונות הצריכין מירוק יסורים, ויראה לעין גודל אהבתו אליו המקלקלת השורה, כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו... וכמים הפנים אל פנים תתעורר האהבה בלב כל משכיל ומבין יקר מהות אהבת ה' אל התחתונים, אשר היא יקרה וטובה מכל חיי העולמים כולם וכו'. וראה בספה"ק פנים יפות (פרשת וישב, ד"ה וימאן להתנחם): שאהבה היא כמים הפנים אל פנים, וכיון שאהבת הקב"ה לישראל היא תמידית ע"כ היא מעוררת את ישראל לאהוב את השי"ת.

וראה עוד בספה"ק תפארת שלמה (פרשת יתרו, ד"ה ויוצא משה): כבר התעוררו בזה הראשונים ז"ל על מצות אהבת ה', כי האהב' תלוי' בלב ולא תבא בהכרח, זולת אשר יפעול בו החשק, וכל שלא ירגיש דבר שיפעול בו החשק, אינו אוהב אף אם יכריחנו במצות המלך. אמנם הנה כתיב (מלאכי א, ב) אהבתי אתכם אמר ה', וכן אנו אומרים קודם ק"ש אהבת עולם אהבתנו אהבה רבה כו'... והנה מן העצמיות אור הנשפע בסוד אור חוזר, הם שבים לאהבתו ית"ש כמים הפנים אל פנים (משלי כז, ט), ק"ו בן בנו של ק"ו לממה"מ הקב"ה, כאשר השי"ת מראה אותות האהבה לבני ישראל ומתיחד עמם כמ"ש (שמות כה, ח) ושכנתי בתוכם, ושכנתי בתוך בני ישראל (שם כט, מה) בקירוב ויחוד ממש, הנה בלי ספק כאשר ישים האדם אל לבו אהבת השי"ת אליו החפץ בו ואוהב אותו ושוכן בקרבו וסובבו, הנה ישוב לאהבתו, וזהו הציזוי של ואהבת כו'...

^{יז} כן סיפר כ"ק מרו"ן זי"ע הרבה פעמים: זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע אמר בדרשתו האחרונה לפני פטירתו, הנה כבר זקנתי ויכול אני להשתבח במדת יעקב אבינו כחי וראשית אוני (בראשית מט, ג), גלוי וידוע לפני רבון כל העולמים דאילו הייתי יודע כי עד עכשיו לא נזכה לביאת המשיח, לא הייתי מסוגל לסבול זאת, אלא רימו אותי מן השמים ובכל יום אמרו לי שבעוד יום יבוא,

אאדמו"ר זי"ע למה אינו הולך עם טלית בליל שבת כמנהג אבותיו, ועוד טרם פצו פיהם אמר להם מרן אאדמו"ר: הנה לא נודע לי אל נכון הטעם האמיתי של עטיפת הטלית בליל שב"ק, וכמדומה שגם לכ"ק אאמו"ר זי"ע לא נגלה, אך כיון שזכה עוד לראות כן אצל זקה"ק מצאנז זי"ע וגם שזקה"ק מגארליץ זי"ע אמר לו לנהוג כן, עשה כדברו מבלי שידע הטעם, אבל אנכי הן לא זכיתי שאאמו"ר ילבישני הטלית, והטעם איני יודע, על כן אינני נוהג בזה כאבוה"ק"י...
הרז"ל בן הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע מלאחר ברכו של מעריב היה מוריד הטלית מראשו, והיה רק על כתפו (עי' דברי תורה להגה"ק ממונקאטש, מהדורא א, אות נט).

*

סעודה שלישית

מרן שליט"א: הרמב"ם פסק שישתו יין בכל שלשת הסעודות בשבת, אך לא כתב שיעשו קידוש בסעודה שלישית, אבל יש שכותבים בפירוש שיעשו קידוש גם בס"ג"ט.

הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: כמדומני שזה הרבינו יונה (פ"ז דברכות).

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר פסוקי הקידוש על היין בסעודה שלישית לקיים שי' הרמב"ם שצריך לקבוע כל סעודה ושלשתן על היין, וכן מובא בספרים הק"י.

צאנז בא"י, וזכו עוד להסתופף בחצר הקודש בגארליץ, ר' מרדכי הערש היה גם ברודניק] ונסענו אל רבינו להיות נוכחים בסעודת ראש חודש. בדרך נדברנו בינינו לשאול את פי כ"ק אדמו"ר זי"ע לפרש הדבר מדוע אינו נוהג להתעטף בטלית בליל שב"ק עד אחרי אמירת הקידוש, כפי שנהגו רבותינו הקדושים מצאנז ומגארליץ.

ויהי בהגיענו אל אכסנייתו של רבינו בה נערך השולחן (היה זה בשנת תש"ט), כשרבינו שהה בארץ והתאכסן באחד הבתים בפרדס הגדוד שבנתניה, סמוך לקרית צאנז דהיום, נכנסנו אל מקום עריכת השולחן, והנה בדיוק אז נטל רבינו את ידיו, ולפני שבצע על הפת רמז לנו בידו שניטול גם אנו את ידינו ונצטרף לסעודה. אחרי שבצע רבינו על הפת ואכל ממנו כזית, טרם פצינו את פינו אפילו לומר שלום, פתח רבינו ואמר, "הנה לא נודע לי אל נכון הטעם האמיתי של עטיפת הטלית בליל שב"ק, וכמדומה שגם לכ"ק אאמו"ר זי"ע לא נגלה, אך כיון שזכה עוד לראות כן אצל זקה"ק מצאנז זי"ע וגם שזקה"ק מגארליץ זי"ע אמר לו לנהוג כן, עשה כדברו מבלי שידע הטעם. אבל אנכי הן לא זכיתי שאאמו"ר ילבישני הטלית, והטעם איני יודע, על כן אינני נוהג בזה כאבוה"ק, וחושבני שמנהג עטיפת הטלית בליל שב"ק מקורו במנהג ספרדים".

^ט זה לשון הרמב"ם (בפרק ל מהל' שבת הלכה ט): ומצוה לקבוע כל סעודה משלשתן על היין, ע"כ. והטור (בסי' רצ"א) מבאר, שהרמב"ם מחדש בהלכה זו, שאף סעודה שלישית חייבת בקידוש. וראה בבית יוסף סי' רצ"א ס"ד ובכסף משנה על דברי הרמב"ם שם.

ובמחזור ויטרי (סי' קלה): וששאלתם חייב אדם לסעוד על שתי ככרות בשבת (שבת קיז ע"ב) כל זמן שהוא סועד או לא. תשובה, כך ראינו: א"ר אבא חייב אדם לבצוע על שתי ככרות ולא פעם אחת אלא כל זמן שמבקש לסעוד ובצוע. וכן כמו כן **שמקדשין** על היין בשלישית, שהרי מתלתא "היום" נפקא להו לתלתא סעודתא, ומאי אולמיה דחדא מאידך.

^כ עי' שלה"ק בסידורו שער השמים (עמ' רמט): ואח"כ לוקח הכוס בידו, ואף על פי שאינו מחויב לנהוג המנהג לקדש על היין

מרן שליט"א: כל ההיתר להתפלל מאוחר זה רק אם משכים קום ללמוד לפני התפילה, אבל אם מאחר לבוא אין שום היתר להתפלל בשעה מאוחרת. זו אכן הסיבה שהחסידים התפללו מאוחר, כי בכל השטיבלעך ובתי החסידים בכל המקומות היו שיעורים לפני התפילה, והיו משכימים לעסוק בתורה, אך כאמור בלא זה אסור להתפלל בשעה מאוחרת. באמת, כל הצדיקים בדורו של הבעש"ט ותלמידיו היו מתפללים מיד בנץ החמה^ט, ובדורות האחרונים התחילו להתאחר מעט כדי שיוכלו להשכים וללמוד לפני התפילה, אבל בלא זה אין שום היתר להתפלל מאוחר.
הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: אצל כ"ק מרן זי"ע היו הבחורים מתפללים בשבת בבוקר בשעה מוקדמת מאוד.

*

עטיפת הטלית בליל שב"ק

א' הנוכחים: היה מנהג הצדיקים לילך עם טלית בליל שבת קודש עד לאחר קידוש^י, ומרן הדברי חיים היה מכסה ראשו עם הטלית בשעת קידוש, כמנהג רבו הרה"ק מראפשיץ זי"ע, ואילו הרה"ק משינאווא היה לובש השטריימל ומכסהו עם הטלית, כמנהג רבו הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע.

מרן שליט"א: פעם רצו שלשת החסידים המפורסמים, רבי מרדכי הערש שמרלר, רבי ברוך יצחק פריינד ורבי חיים ריישער, לשאול את מרן

^ט ראה בצוואת הריב"ש (דף ג, עמוד א, סימן טז): יזהר להיות התפלה בין בקיץ בין בחורף, קודם הנץ החמה, דהיינו שיהיה רוב התפלה עד קרוב לקריאת שמע, קודם הנץ. והחילוק בין קודם הנץ לאחר הנץ, כרחוק מזרח ממערב, כי אז עדיין יכולין לבטל הדינין בנקל וכו'. ובעל שם ז"ל, היה מדקדק גדול על זה, ולפעמים כשהיה עת שלא היה לו מנין, היה מתפלל ביחיד. גם בספר "ויכוחא רבה" (עמוד כ), מבואר שהבעש"ט התפלל עם הנץ.

וראה להגה"ק ממונקאטש זצ"ל בדברי תורה (מהדורא ה, אות ט), המביא מכתב מהצדקת אדל בת הבעש"ט, בו נכתב שהבעש"ט קם בין שעה שש לשבע. בתגובה לכך, הוא כותב: ונבהלתי משתומם הרי כתב בפירוש בספר צוואת ריב"ש והנהגות ישרות וכו', שנהג והזהיר להתפלל קודם הנץ החמה.

וראה להגה"ק מבוטשאטש זי"ע באשל אברהם (אורח חיים, סימן פט, סעיף א): מה שכתבו בשם מוהר"י ישראל בעש"ט ע"ה קפידא שלא להמתין עד נץ החמה בתפלה, וכתבו רמז, השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה כידוע. הנה גם שבזוהר הק' פרשת וישלח כתב להתפלל דוקא אחר אור השמש ע"ש, מכל מקום נכון להקדים בעותין קודם נץ החמה וקודם אור היום וכמו שכתוב בזוהר הק' שם, וזהו כוונת אזהרה הנ"ל השמש יצא כו', שלא להתרשל עד אחר נץ החמה להתחיל אז בברכות השחר ובעותין קודם התפלה כידוע, וכן שלא להתעצל מלקום קודם נץ החמה, וכן הוא המשל בדברי חז"ל לגבי הזריות להיות מעשרה ראשונים או ראשון לכולם, למפייס המלך קודם הקיבוץ אליו כראוי כידוע.

^י בספה"ק "משמרת איתמר" (ליקוטים, ד"ה הנותן תפילין) הביא בשם הרה"ק הרבי ר' בער זי"ע, שדרך הצדיקים להיות עטוף בטלית ממנחה של ערב שבת עד לאחר קידוש עיי"ש. וב"מאסף לכל המחנות" (סי' יח, ס"ק ז) הביא סמך לזה מדברי הפסיקתא עיי"ש.

^{י"א} מסופר בבטאון צאנז גליון ר"צ בשם החסיד הישיש רבי מרדכי הערש שמרלר ע"ה, שסיפר כדלהלן: באחד מימי ראש חודש קמנו ר' ברוך יצחק, רבי חיים ואני [שלושתם מקני חסידי

*

נשים חכמות

מין שליט"א: על בנות צלפחד אמרו חז"ל (ב"ב קיט, ב) שהיו נשים חכמות וצדקניות. במרוצת הדורות היו עוד נשים חכמניות, כמו שמובא מאשת הסמ"ע בענין עשיית ברכה על הדלקת הנרות ביו"ט לפני ההדלקה.^י

הגרמ"מ: הש"ך מביא סמך להלכה מהנהגת אמו ע"ה.^י וכן המהרש"ל מביא על אשה חכמה...
מין שליט"א: הראשונה הייתה ברוריא אשת רבי מאיר^י (ראה פסחים סב, ב)...

הרז"ל בן הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: החיד"א בשם הגדולים (קו"א מערכת, אות ה) מזכיר כמה נשים חכמניות.^י

מין שליט"א: במשך הדורות היו עוד הרבה.^י

והמג"א כתב עליה שאין חכמה לאשה אלא בפלך, ולדינא כתב דלא פלוג רבנן בין שבת ליו"ט, אך ב'דגול מרבבה' וב'מחזיק ברכה' וב'שערי תשובה' שם העלו כדעת אשת הסמ"ע, שהיא אשה שנאשה לכה בחכמה, והחז"ט בשבת (דף כד) פלפל בדבריהם. וכתב בלשונו "והמעין בדבריה יראה שהיא עצמה הרגישה בכך".

בנה בהקדמתו לדרישה (על טור יו"ד ח"ב) כתב "מי יוכל מלהעלות על הספר ולספר רוב גודל תפארת יקר מעלת האשה החשובה הגבירה הצנועה והחסידה והישרה הלא היא א"מ הרבנית מרת ביילה בת הקצין והנדיב הר"ר ישראל אידלש ז"ל. ישבה בתענית מדי יום ביום ובלילה לא אכלה דבר הבא מן החי ובידה מפתח עזרת הנשים, שהיתה ראשונה מבאי בית הכנסת ואחרונה שעה אחת או ב' אחר יציאת העם מבית הכנסת. ואחר התפילה לא שמה נפשה לשום דבר בטלה רק מחיל אל חיל עוסקת בתורה, פרשה של ימי השבוע עם פרש"י ושאר מפרשים, כידוע לכל תלמיד אמ"י ז"ל מאוכלי שלחנו, שתמיד אשר היו פוטרין השלחן בדברי תורה, היתה אוזרת כגבר חלציה במשא ומתן בד"ת ולפעמים אשר המציאה מדעתה איזה פשט מתוק מדבש נופת תטופנה שפתותיה". ועע"ש בארוכה אודותיה.

^י ראה ש"ך (יו"ד שכו, ס"ק ד) שמסיים שם: וכן ראיתי מהגבירה הרבנית אמי תי' ומשאר נשים צדקניות חכמניות שנהרו בזה.

^י ראה שו"ת מהרש"ל (בדף השער עמוד ב'), דהרבנית מרים בת מוהר"ר שלמה שפירא וכו' תפסה ישיבה כמה ימים, וישבה באהל והיה וילון לפניו, ואמרה הלכה לפני בחורים מופלגים וכו'.

^י ראה בתוספתא כלים בבא קמא (פ"ד ה"י) מובאת הלכה בשם בתו של רבי חנניה בן תרדיון, ובתוספתא שם בבא מציעא (פ"א ה"ג) מובאת הלכה בשם ברוריה, ובחיד"א ב'שם הגדולים' (מערכת ר' ד"ה רבנית) כתב שהכוונה לברוריה שהיתה בתו של רבי חנינא בן תרדיון ודביתהו דרבי מאיר, ודבריה היו מכריעים להלכה, ושבוהו חכמים דבריה. ובגמ' פסחים (סב, ב), דהוות גמרה תלת מאה שמעתתא מתלת מאה רבוואתא ביומא דסיתוא.

^י ראה שם: גדול המורים הרשב"ץ בח"ג סי' ע"ח הביא משם רבנית אחת תירוץ לקושית התוספות. ומהר"ר יוזפא בנו של הגאון סמ"ע בהקדמתו לפרשה מביא שני דינים שחידשה הרבנית אמו. ובספר זרע בירך ח"ג כתב דשאלה לו הרבנית פירוש מאמר רז"ל. והרב זכרון יוסף בדרושים הביא פשטים ופיר"ש מן האשה הרבנית ע"ש.

^י ראה בב"ח יו"ד (סימן קפח) שהביא דבר שקיבל מפי אשה חכמה. וב'לקט יושר' יו"ד (עמוד ל"ז) כתב, וזכרני שכלתי רעדיל ז"ל למדה לפני זקן אחד ששמו ר' יודל סופר ז"ל בבית הגאון זצ"ל במקום שרוב בני הבית מצויים שם ואותו זקן היה נשוי, עכ"ד.

וראה בחומש מדרש הלכה שליקט מכמה ספרי גדולי ישראל: על אמו של החכם צבי כתב נכדה העיבץ במגילת ספר, 'המלומדת המופלגת'. החוות יאיר בהקדמתו כתב על זקנתו 'ונהירנא שהיה לה מדרש רבה בלי פירוש, ולמדה ע"פ השגתה ושכלה, ובמקומות רבות השיגה על הרב מתנות כהונה ופירשה באופן אחר, שכל השומע יבחין שהדין עמה, ואיזה דברים

ומלבד זאת יש עוד ענין, שאז הוא זמן גדול מאוד, משום דאיתא (ב"ח או"ח סימן רצ"א סק"ב) ששלשת סעודות השבת מרמזים כנגד הג' שבתות: שבת של בריאת העולם, שבת של מתן תורה ושבת שלעתיד לבוא. וס"ג מכוון כנגד לעת"ל...

הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: הג' תפילות גם מרמזים על ג' השבתות הנ"ל,^י וכן כנגד קידושין נישואין וייחוד שבין כנסת ישראל לקוב"ה.^י

מין שליט"א: לעת זקנותו של הרה"ק משינאווא זי"ע אירע הרבה פעמים שלא היה סועד סעודה שלישית.^י

הגרמ"מ: העולם אומרים שלכן מכונה סעודה זו 'שלש סעודות', לשון כולל של ג' סעודות, כי בסעודה זו בנוהג שבעולם שאין אוכלים אז מחמת רעבון וכדו' אלא לשם מצוה, וממילא בכוחו כולל כל הג' סעודות...

בסעודה שלישית אחר שכבר קידש על היין בסעודת שחרית, ודי לנו בזה לכל היום, כי פעם ביום ופעם בלילה יספיק, אבל לפי חכמי האמת יודע חן צריך גם כן לקדש בסעודה שלישית על היין, כי היין עולה שבעים, ועם הכולל עולה ע"א, כמנין גוג מגוג שעולה ס"ד, ועם שבעה אותיות הרי ע"א, להורות שעם היין שהוא מסטרא דינא קשיא יתהפך לרחמים ויציל אותנו ממלחמות גוג מגוג שהיא כנגד סעודה שלישית וכו' עיי"ש.

^י ראה טור (או"ח סי' רצב): ומה שתקנו בשבת ג' ענייני תפלות, אתה קדשת, ישמח משה, אתה אחד... מפני שאלו ג' תפלות תקנום כנגד ג' שבתות, אתה קדשת כנגד שבת בראשית כמו שמוכיח מתוכו, ישמח משה כנגד שבת של מתן תורה דלכולי עלמא בשבת ניתנה תורה, ואתה אחד כנגד שבת של עתיד.

^י ראה בספה"ק בני יששכר (מאמרי שבתות, מאמר ז אות ט): והנה מה שיש לנו להתבונן, מפני מה תקנו אנשי כנסת הגדולה בכל מועדי מקראי קדש תקנו נוסח תפלה אחת לערבית ושחרית ומנחה (רק למוסף יש נוסח מיוחד דהוא סוד התוספת כתובה כנודע) משא"כ בשבת תקנו לכל תפלה נוסח מיוחד. והנה המשכיל על דבר יתבונן דסגולת השבת קדש דכל זמן תפלה הוא ענין מיוחד כמו שכתב מרן האריז"ל. תפלת ערבית אומרים אתה קדשת, רמז לקידושין שנותנים לכנסת ישראל ובה ניקנית לבעלה כביכול, ואין לחיצונים עוד אחיזה ויניקה בה... תפלת שחרית סוד הסבלנות ששולח וכו' (עמש"ל לעיל סימן ד' כשניתן להם השבת בסוד הסבלנות במרה אז שמח משה במה שבריר להם במצרים את יום השבת למנוחה), ותפלת מוסף תכנת שבת, הכנה דרבה סוד המשחה שמכין וכו' [שעה"כ דרושי סדר שבת דרוש א'], תפלת מנחה אומרים אתה אחד סוד היחוד כנסת ישראל עם דודה והיו לאחדים ה' אחד ושמו אחד וישראל גוי אחד [שעה"כ דרושי ליל שבת דרוש א'], הן, כללו של דבר, הגם דקדושת יום השבת בכללותו הוא יום אחד, ערב ובקר וצהרים יש שינוי קדש קדושה מיוחדת.

^י ראה שו"ת דברי יציב (אורח חיים, סימן קכז, אות ז): ודאתאן עלה, אני כשלעצמי היות מחמת חולשת כוחי ל"ע נתארך סעודה שניה של שבת עד לפנות ערב, ומבואר בסי' רצ"א ס"א דאם הוא שבע אינו חייב לצער עצמו באכילת סעודה ג', וכידוע מדו"ז הגה"ק משינאווא זי"ע שמתעם זה לא אכל הרבה פעמים בסעודה ג', וגם אנכי לעצמי נמשך הזמן הרבה פעמים עד שכשמתחילין בשלש סעודות כבר שקיעת החמה, לכן הנני נוהג ליקח לפה"כ ב' שלמות ומתנה דאם לא יגיע לאכול סעודה ג' בזמנו אזי יהיה זה נחשב לסעודה, ובאם לאו אזי סעודה זו לא יעלה לחשבון כלל, והיפך כונה מועיל כמ"ש הרשב"ם ומובא בתר"י ברכות דף י"ב ע"א בהך דפתח בדחמרא, ומשם מוכח דגם במידי דאכילה מועיל היפך כונה.

^י בשו"ע או"ח (רסג, ה) מבואר שאשה המדלקת נרות לשבת מכיון שבברכתה היא מקבלת שבת (להרבה שיטות), לכן קודם תדליק ואח"כ תברך. ומביא המג"א (שם ס"ק יב) שהרב יוזפא, בנו של הסמ"ע, אמר בשם אמו הרבנית, אשת הסמ"ע, שביו"ט צריך לברך על הדלקת הנרות עובר לעשייתן, וחלוק משבת, שבשבת ע"י הברכה מקבלת שבת תו אי אפשר לה להדליק,

לעצים מחזור ישן של הימים הנוראים, ובלית ברירה החל לשנן את הכתוב בו עד שידעו בעל פה...
הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: מרן זי"ע הפליג מאד את גינוני הקדושה שהיו בדינוב, הנהגות קדושה ופרישות באופן נשגב מאוד (עי' שפע חיים, חנוכה, מאמר צח). מסופר על הרה"ק מבלאזוב זי"ע שלא הסכים בשופו"א שהרבנית תכין לו קאווע, ופעם אחת הכינה לו, ושאל, מה אתם רוצים, שאשתמד? לא...
מרן שליט"א: שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע על הרה"ק מבלאזוב זי"ע, שבכל חודש אלול לא שוחח עם הרבנית.

*

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע

הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט: מסופר על הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, שהיה נוהג ללמוד בכל יום בספה"ק 'אך פרי תבואה' מהרה"ק מליסקא זי"ע. **הגה"צ גאב"ד ק"צ טבריה:** מסופר על הרה"ק הישמח משה זי"ע, שאמר פעם פלפול, ואחד הרבה להקשות ע"מ לקנטר באמצע הדרשה, ותלמידו הרה"ק מליסקא בראותו שגורם חלישות הדעת לרבו, עמד להפריך הקושיות, ובכל פעם שנעמד ההוא להקשות עורר מהומה וכו', עד שמתוך כך נשתתק הלה מלהקשות עוד. לאחר השיעור היה להישמח משה הכרת הטוב אליו, ושאל את הרה"ק מליסקא, מה רצה שוטה זה בקושיותיו, ומאז נשתתה אדם זה...
מרן שליט"א: שמעתי כעיי"ז ממרן אאדמו"ר זי"ע, שפעם אמר הישמח משה דרשה בפני הקהל, ואחד מן השומעים הקשה לו קושיא על דבריו, אך הישמח משה שתק ולא השיבו כלום, וישב שם תלמידו הרה"ק מליסקא זי"ע והוא עמד וענה תירוץ על קושייתו. לאחר הדרשה פנה הישמח משה אל תלמידו ואמר לו, יישר כח שענית לו, ואכן ידעתי גם אני תי' זה, ובכל זאת

זי"ע, פירשה את הפסוק (תהילים קכב א) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, דהנה בימים ההם היה המנהג שהנשים לא הלכו לבית המדרש עד הנישואין. וזהו 'שמחתי באומרים לי', דהיינו שאומרים הרי את מקודשת לי, כי אז 'בית ה' נלך', שכן מעתה יכולה ללכת לבית המדרש.

^א וראה בהקדמה לספר לחם עוני: קדושתו של הרה"ק רבי יוסף זי"ע [בנו של הרה"ק מבלאזוב] היתה להפליא, כמו שסיפר כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל זי"ע ועכ"ל, ששמע מאמו הנ"ל, שאחר החתונה שהיה מתנהג בקדושה גדולה, וחברותיה הציקה לה שתכניס עכ"פ משקה טיי"א לבעלה, וכשהכניסה הטיי"א אמר לה, האם את רוצה למנוע אותי מדרכי הקדושה. וביישה עצמה מאוד מהמעשה אשר עשתה. וממש כאותו מעשה מספרים על אביו הצבי לצדיק אחר חתונתו, כשהיה אוכל אצל שלחן זקינו הרצה"ק רבי ר אליעזר מדזיקוב זצוק"ל זי"ע.

^ב ראה בהוספות לספר "דרכי הישר והטוב" וכן בספר "אור והישר והטוב", בשם הסופר סת"ם הרה"ח ר' אהרן פולק, שבשנת תש"ג נסע אל הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע לש"ק פרשת אמור, כיון שקיבל אז צו גיוס להתייצב לצבא, ובא אל הרה"ק להתברך מפיו שיפטר מזה, וכן הוה, ומעיד כי ראה אז את סדר עבודתו בקודש, שכל העת שקיבל פתקאות ובכל היום של ערש"ק היה פתוח לפניו הספר הקדוש "אך פרי תבואה" מהרה"ק מליסקא, ובין גברא לגברא במשך כמה שעות הגה ולמד בספר הקדוש, כשמקטרתו בידו.

א' הנוכחים: גם הרה"ק מראפשיץ זי"ע אמר מימרא בשם אמו...
מרן שליט"א: הרבנית של הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל היתה אשה חשובה ומשכלת, והיא אמרה פעם על נוסח הבקשה 'תקע בשופר גדול', דלכאורה מהו הכוונה של 'שופר גדול'. ואמרה דענין תקיעת שופר הוא להזכיר את אפרו של יצחק אבינו הצבור על גבי המזבח, אך הלא כמה וכמה אפר לאין שיעור ניתוסף מאז עקידת יצחק ועד היום הזה, של מליוני מליוני יהודים שמסרו נפשם על קדושת השם, ומזה נעשה "שופר גדול"...
 היא ידעה בע"פ תנ"ך, מדרש רבה, ועוד הרבה מדרשים ויוצרות.

*

צדיקי בית דינוב

הרז"ל בן הגה"צ גאב"ד ק"צ טבריה: מרן זי"ע סיפר על הבני יששכר זי"ע, שכבר בילדותו סבל מאד על עיניו, ובהיותו כבן שש אמרו הרופאים שמאור עיניו בסכנה אם לא ימנע עצמו מקריאה בעיניו תקופה מסוימת. אלא שתשוקתו להתמדה הביאו אותו לא לשמוע בקול הרופאים, וכשראה אביו שאזהרותיו ובקשותיו הן לשוא, נאלץ להוציאו מביתו מספר פעמים, כדי למנעו זמנית מעיון בספרים. אבל גם בהיותו חוץ לביתו חיפש בכל פעם איזה ספר או דף קרוע, ללמוד בו. גם כאשר אביו היה מוציאו לעיתים מביתו בלילה, מתוך מחשבה כי בחשכה בוודאי לא יוכל ללמוד, היה תר אחר קרן אור שהפציעה מאחד הבתים, ולאורה למד שעות רבות. בראות אביו כי מצב עיניו מחמיר והולך ואי אפשר להפסיק את התמדתו, הכניסו למספר ימים למחסן עצים להסקה, מתוך הנחה ששם בוודאי לא ימצא כל אפשרות ללמוד ועיניו ינוחו קמעא. אך הילד לא נח ולא שקט, עד שמצא מתחת

כתבתי בכרכים בשמה, וכמה פעמים שנתחבטו בדבר גדולי הדור ובאה היא והושיטה בקנה, ועל שמה קרא ספרו חוות יאיר [ששמה היה חסידה חוה].

בהקדמת ספר 'מעבר יבוק' כתב על אמו, שכל ימיה 'לא פסקה פומא מגירסא במקרא במשנה ובספרי הפוסקים, ובראש כולם הרמב"ם וגם שיח היה לה בספר זההר כפי השגתה'. על אמו של התוספת שכתב בנה (בהקדמת ספרו) 'היתה אשה חכמת לב וטובת שכל להבין דברי תורה, ולא היה לה אורח כנשים הפורשין את עצמן מן התורה, והיה לה חשק נפלא לעמוד על פרקה ולישב על ספרה, ודברי תורה היו חביבין עליה בחיבה יתירה, בלילה לא כבתה נרה, כה היה משפטה תמיד'.

על אשת רבי עקיבא אייגר הראשון כתב בנה רבי יהודה לייב אייגר, שהיתה מלומדת. רבי דוד בוליוחוב כתב על בתו של רבי יוקל סגל, שהיתה מסבירה גמרא רש"י, וידעה בע"פ מסכתות. גם רבי עקיבא אייגר כתב (שו"ת רע"א, סימן כט) על אמו 'צדקת ומלומדת כגברא'.

וגם על אשתו כתב רבי עקיבא אייגר (חוט המשולש, דף סה): פעמים רבות היה לי משא ומתן עמה בויכוח ביראת ה' עד חצי הלילה. החיד"א בספרו מעגל טוב השלם כתב על אשת הפני יהושע: 'פיה פתחה בחכמה הרבנית', ובעל זכרון יוסף הביא בספרו (סימן יג) דבר פירוש בשמה.

^ל ראה בספר אהל נפתלי (אות יא): הרבנית ע"ה אשת הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זי"ע, בתו של הגה"ק רבי איציק"ל מהאמבורג זי"ע ואמו של הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ

הרה"ק מליסקא היה תלמיד של הישמח משה זי"ע ואחר כך היה חסיד נלהב של מרן הדברי חיים זי"ע אשר העריצו עד מאד^ל.

לא השבתי לו זאת כי אני איני אומר שום דבר רק אם הוא מתיישב גם עפ"י קבלה ותורת הנסתר, ותשובה זו לא מתאים ע"פ תורת הקבלה, ולכן לא השבתי לו זאת.

בחצרות קדשינו

סדרים מלאים כמו חודש מנחם-אב וב"ה תמיד התוצאות גבוהות ומפתיעות, זאת מחמת שקידתם וחשקת התורה הנודעת של האברכים החשובים שליט"א, ששוקדים על תלמודם בכל עת ובכל זמן ובכל שעה.

עם פתיחת הזמן קיבלו אברכי הכולל את הבשורה המרנינה על התמנותו של הרה"ג ר' צבי גרין שליט"א מהאריות שבחבורה במרכז התורה ע"י כ"ק מרן שליט"א לכהן פאר כראש כולל במסגרת 20 דף גפ"ת לחודש, ובכך מצטרף לתשע ראשי הכוללים הנוספים במרכז התורה.

מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל "מרכז התורה", משגר בזאת את ברכותיו קדם ראשי הכוללים

הזמן החדש ברשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז החל כבר ביום שלישי השבוע

הרה"ג ר' צבי גרין שליט"א נתמנה לרא"כ במרכז התורה כמסורת רבת השנים ובהתאם לנהוג ברשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז, גם הפעם מילאו מאות האברכים את רצון קדשם של רבותינו הקדושים, והחלו את 'זמן' אלול, עוד לפני ראש חודש, ביום שלישי השבוע, בעוד שבהיכלות התורה בעולם התורני עדיין נהוג בין הזמנים.

בימי רביעי וחמישי השבוע, נערכו המבחנים על חומר הלימודים שלמדו האברכים בימי בין הזמנים, גם זה נוהג ייחודי לרשת הכוללים "מרכז התורה", שיש מבחן גם לאחר חודש לא התקיימו בו כ"כ

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה, נודע בשערים לשם ולתהלה, מתעסק בצרכי רפואתן של חולי ישראל, מוזיל זהב מכיסו לכל דבר שבקדושה, ה"ה

הרה"ח ר' חיים שפירא הי"ו

יו"ר ארגון 'רפאנו' ואב"י בירושלים

לרגל יום שמחת לבו

שמחת הכנסת ספר תורה להיכל רוזנברג

יקום פורקן מן שמיא, חינא וחסדא וסייעתא דשמיא, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

הנהלה

הרב הנ"ל האברך המופלג מוה' זאב וואלף נ"י נכד המחבר זלה"ה שעלה עליו רוח טהרה לעשות נ"ר לא"ז הרב הצדיק זלה"ה לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל. יהי ה' עמו ויגמור בעדו לטובה ויעל על במתי הדפוס ולהוציאם לאור עולם, וכולם ישבעו ויענגו מטובו, ובלא ספק יקפצו אנשים כולם אשר שמעו ואשר ראו את הוד קדושתו וטהרתו להביא אל ביתם את מחברת הקודש הלז במחיר אשר יושת עליהם...

יצוין כי הסכמה נלהבת זו היא ההסכמה היחידה הקבועה בראש ספרי הרה"ק מליסקא. נכדו המו"ל מנמק שם טעם לדבר: "אל יפלא בעיני הקורא על אשר לא לקחתי עוד הסכמות מגאוני הדור שי, כי סמכתי דברי על דברי אא"ז הכ"מ אשר כתב בצוואתו וז"ל "ואם ירצו בניי להדפיס איזה ח"ת בשבילי הרשות בידם ובפרט על התורה, רק שיבקשו רשות עכ"פ מצדיק אחד", לכן לקחתי רשות מאת צדיק וגאון הדור אמו"ר מצאנז שליט"א נ"י."

^ל כך משתקף בהסכמה הנלהבת שכתב מרן הדברי חיים על ספריו של הרה"ק מליסקא "אך פרי תבואה" ו"הישר והטוב". וזה לשון ההסכמה שנכתבה ביום ה' אלול תרל"ד, שלושה שבועות לאחר הסתלקותו של הרה"ק מליסקא:

"יום ג' לסדר למען ייטב לך והארכת ימים, תרל"ד לפ"ק, צאנז. הנה במשך ימים מועטים מעת הלכח ארון אלקים, כבוד ידידי הרב הגאון הצדיק הקדוש בוצינא קדישא חו"פ מוה' צבי הירש זלה"ה שהיה אב"ד בק"ק ליסקא, בא אלי חתנו הרב המופלג החסיד החכם מוה' יוזעף נ"י והביא לי חיבור גדול נחמד על התורה ממר חותנו הרב הצדיק זלל"ה, ומחמת תשות כח לא יכולתי לעיין בו הרבה והמעט אשר ראיתי בו מאוד נעמו לחכי וערבים עלי דבריו הקדושים צבי וחמיד ורגי להלהיב נפשות ולבות ישראל בחלק אגדה אשר ממקום קדשו יצאו, ובנו של

פיות האברכים מלאים הוקרה והערכה לראש הכולל שליט"א אשר כבר למעלה מעשרים שנה דואג למסגרת זו המצטרפת למסגרת פעולותיו שיחודם הוא בהגברת חיילים לתורה בזמנים שאין מתקיימים סדרי לימוד רגילים בכוללים ה"ה "כולל ערב ללימוד הוראה הלכה למעשה" "כולל ללימוד בערבי שבתות וביום שבת קודש" "כולל לתוספת והגברת הלימוד בתענית דיבור בימי השובבי"ם" "כולל חיזוק לימי החנוכה" "כולל לימי הפורים" "כולל בוקר" שהצד השווה שבהם דאגתו ברוחניות ובגשמיות למאות האברכים האגודים ברשת הכוללים "עולם התורה" למען יוכלו להתעלות בתורה מתוך הרחבת הדעת

שגורה בזה ברכותינו לראש הכולל שליט"א שיזכה עוד רבות בשנים לחזק ולהוסיף עוד ועוד פעלים לתורה מתוך הרחבת הדעת וירוהו נחת ואושר מכל יוצ"ח.

"נאך א מיליון פאר מחותנים" - מכריזים במפעל החסד 'אחים לשמחה' בעוז ובתעצומות לקראת השנה החדשה

במפעל החסד הארצי "אחים לשמחה" לא נחים על זרי דפנה, ובעקבות ישיבת הסיכום של הקמת ה'מגדלים' – סניפי 'אחים לשמחה' בכל רחבי ארה"ק, שנערכה בראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, יו"ר 'אחים לשמחה' – הוחלט על הרחבה דרמטית של חבילות הסיוע המחולקות לכלות, בתוספת של 3,000 ₪ לחבילה, וזאת מלבד שורה של תכניות לסיוע של לילות חתונה אצל מחותנים, בעלי משפחות ברוכות ילדים.

"כשהכל עולה" – אומר מוה"ר ישראל גולדשטיין שליט"א מנהל מפעל 'אחים לשמחה' – "איננו

והאברכים, רבנו ותלמידהון, שיזכו להמשיך ולהתעלות בהרבצת תורה ובלימוד תורה, מתוך אושר ועושר, ויזכו לראות ברכה וסיעתא דשמיא בעמלם עמל התורה.

מעל מאה משתתפים בכולל בין הזמנים בבני ברק בראשות ראש הכולל הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א

מחזה מרנין ומרגש היה בימי בין הזמנים ברשת כוללי "עולם התורה" בבני ברק בראשות ראש הכולל הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א אשר כמסורת השנים זכו מעל מאה אברכים ובחורים לקיים את דברי השל"ה הק' "ולא יזכר ולא יפקד שם בין הזמנים לעולם" ובחודש אב שהתורה מתמעטת נתמלאו ספסלי דבי מדרשא בבית מדרשנו ברח' רבי יהודה הלוי בבני ברק מעל מאה אברכים ובחורים שהגו בתוה"ק בהתמדה בסדרים מיוחדים בכל יום מימי בין הזמנים וביניהם אף אברכי אנ"ש משאר ערי הארץ ששהו בימי בין הזמנים בב"ב כאשר הם צוללים בים התלמוד ומתעסקים בהיות דאביי ורבא ומתעמקים בעמקה של הלכה, כאשר כל אברך מקבל תשלום מיוחד של 25 ₪ לשעה בסה"כ 100 ש"ח לכל יום מימי בין הזמנים, מסגרת מיוחדת נפתחה השנה בבית מדרשנו ברח' רב אשי בימי בין הזמנים - שעה לפני תפילת שחרית כהכנה לתפילה ומתן שכרה 25 ₪ לכל יום, בסיום מסגרות כולל בין הזמנים קבלו האברכים מתן שכרה בצידה מילגה מכובדת מאד של 1500 ₪ מאת הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א ראש כולל ש"ס ב'אדירי התורה' בבני ברק כמו"כ במסגרת הכולל זכו האברכים לשמוע שיעור מאת הראש הכולל שליט"א בהלכה ובאגדה בעניין זכירת יציאת מצרים בימי השנה ובליל פסח

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזל טובא

שלוחה בזה קדם ידידינו הנכבד והנעלה, העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, איש האשכולות, עוסק במסירות נאמנה לקדשי חצר הקודש צאנז ומוסדותיה

הרה"ח ר' שמואל בורד הי"ו

מנהל כוללי הש"ס

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת הכנס בנו כמר רפאל אברהם יהושע העשיל נ"י לנועם עול תורה ומצוות

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' אהרן הי"ו - אב"י בירושלים עיה"ק
 והרה"ח ר' ברוך טורנר הי"ו - אב"י במאנסי
 וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, ולגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמאי אמן ואמן.

בחול, כאשר רבים מאנ"ש בארה"ב, כבר קנו חזקה לקבל את פניו של ר' ישראל בעין יפה ובלב רחב, ובפרט השנה כאשר התכנית היא לשדרג את מצות 'הכנסת כלה' בעוד כמה אלפי ₪.

כבר בימים אלו החליטו ב'אחים לשמחה' להתחיל בשלב הראשון, וכפי שאומר ר' ישראל: "כולנו רואים את היוקר שמאמיר. הכל נהיה יקר יותר, ואם כל בעל משפחה רגיל מרגיש את זה בחיי היום יום – מה יאמרו המחותנים! ומצד שני אני רואה אברכים צעירים, שמביעים השתוקקות לתת למען הכנסת כלה. ראיתי את זה באירועים האחרונים בבית שמש, בחיפה ובטבריה, ובשורה של מפגשים שהיו לי עם אברכים מאנ"ש. אשר על כן נטלתי יעד על עצמי, עד יום א' דסליחות הקרוב: עוד 300 הו"ק חדשות בעז"ה! חדשות לגמרי, או כאלו שיגדילו את הו"ק שלהם".
בואו, קנו לכם סנגור חזק ליום הדין! ניתן להצטרף בכל עת: מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו – 0527129114

יכולים להישאר מאחור. אנחנו גם צריכים להגדיל את הסיוע! ולכן הוחלט כבר עכשיו לרגל שנת העשור ל'אחים לשמחה', להגדיל דרמטית את חבילות הסיוע הניתנות לכלות, חבילות של נדוניה יוקרתית ממיטב היצרנים והמותגים".

כזכור וכפי שכבר פורסם בעקבות ישיבת סיכום המגדלים, מנהל "אחים לשמחה" מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, קיבל על עצמו בישיבה לגייס עוד מיליון ₪ חדשים בחורף הקרוב, בשלושה שלבים. בשלב הראשון – הוא נטל על עצמו את העול לאסוף עוד 300 הו"ק מקרב אנ"ש בחודש אלול הבעל"ט.

בשלב השני – ייערך אי"ה מעמד אדיר "בוקע רקיעים" בי"ג מידות מול קודש הקדשים, בהשתתפות מניין של רבני אנ"ש ועוד המונים שיצטרפו. במעמד מרטיט זה, יטלו חלק כל אנ"ש מארץ ישראל ומחו"ל ב"פדיון נפש" מיוחד של 250 ₪.

ובשלב השלישי – תערך המגבית השנתית

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ג רבי יוסף מאיר דויד שליט"א,

אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת אירוסו בנו הבה"ח המו"מ

בתו"ש מורינו חיים ישראל נ"י

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ג ר' מאיר כהן שליט"א – אלעד

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' יחיאל פיכל הי"ו – פעיה"ק

ולסב הרה"ח ר' פנחס כהן הי"ו – פעיה"ק

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלפיא

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרב מרדכי צבי שמרלר שליט"א

אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי בתו הכלה תחי

עב"ג הבה"ח המו"מ בתו"ש בנש"ק

החבר יחיאל נ"י

בן הרב יעקב פשה הלפרן שליט"א

ובברכת מזל טוב

לחותנו הגאון רבי יואל טוביאס שליט"א ב"ב

ולסב הג"ר אברהם יהודה הלפרן שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלפיא

שפחת החתונה תתקיים אי"ה

ביום ב' באולמי היכלי מלכות בב"ב

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד העסקן המופלא, נודע

בשערים לשם ולתהלה, רב חינוא ורב חסדא, ה"ה

הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו

מנהל המוסדות והישיבה בחיפה

בן ידידנו הרה"ח ר' חיים אריה הי"ו מפעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הכנס בנו כמר דוד יוסף נ"י

לנועם עול תורה ומצוות במזל טוב ובשעטומ"צ

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון

באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

ידיעות ועדכונים מטעם היכלי התורה והחסידות לקראת ירח האיתנים בחצר הקודש

מכירת מקומות:

- השבוע יחל בס"ד הרישום למכירת המקומות לקראת ירח האיתנים הבעל"ט בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.
- הרישום למכירת המקומות יתאפשר החל מיום ד' פר' כי תצא - ו' באלול, עד ליום א' פר' נצו"י - י"ז באלול.
- הרישום יתאפשר 24 שעות ביממה באמצעות המוקד הטלפוני הממוחשב בטל' 073-7897000. או באמצעות הפלטפורמה הממוחשבת כפי שיפורסם בנפרד. הרכישה באמצעות הזדהות ע"י מספר הזהות האישי של כל אחד ובתשלום בכרטיס אשראי בלבד.
- לתשומת לב: לא תתקיים מכירת מקומות בשאר מקומות ומועדים, כולל יום א' דסליחות, והרישום יתבצע אך ורק במערכת ובמועדים הנ"ל.
- לאור ההצלחה הגדולה, סדרי ההיכל יהיו בס"ד כבשנה שעברה וגם השנה יונהגו בס"ד השינויים וההרחבות כאשתקד, לתועלת הציבור ורווחתו.
- לגבי רכישת מקומות בפארנצעס לבחורים תבוא הודעה נפרדת בשבוע הבעל"ט.

הכנסת אורחים:

- הרישום להכנסת אורחים לבאים להסתופף בצילא דמהימנותא בשבת סליחות וימי ראש השנה הבעל"ט, יחל אף הוא השבוע בס"ד.
- הרישום לאברכים לשבת סליחות מיום רביעי פר' כי תצא, ו' אלול, עד יום רביעי פר' נצו"י, כ' אלול
- הרישום לאש"ל למשפחות, אברכים ובחורים לראש השנה מיום רביעי פר' כי תצא, ו' אלול, עד יום ראשון, כ"ד אלול
- הרישום יתבצע אי"ה במוקד הטלפוני הממוחשב 0527-111-363. הרכישה באמצעות הזדהות ע"י מספר הזהות האישי ובתשלום בכרטיס אשראי בלבד.
- לתשומת לב - חובה להירשם גם אם הפצים לסעודות בלבד - ללא לינה
- מקומות וסדרי הישיבה בעת הסעודות יהיו ע"י שיבוץ מראש במפות, ולכן יש לדייק בעת ההזמנה עבור גברים \ נשים.
- משפחה (אחים וכדו') המעוניינת לשבת יחדיו בסעודות, יש להזמין על שם ומס' זהות אחד (ההרשמה ע"ש ומס' זהות זהה, יש אפשרות לשלם בנפרד לכל משפחה).
- ההרשמה לתלמידי הישיבות הקדושות מתבצעת אך ורק באמצעות הנציגים בהיכלי הישיבות כמתפרסם בכל ישיבה, התלמידים ישהו במאורגן יחד עם האחראי הממונה מטעם הנהלת הישיבות. בחורי החבורות הק' - יכולים להזמין במוקד הנ"ל.

מכירת אוכל מוכן לאורחים - חדש!

- בשורה משמחת לקהל האורחים הנכבד, בעז"ה תתאפשר השנה לראשונה רכישת סעודות החג לאורחים, במחירים מוזלים לרווחת הציבור הגדול המתאכסן בדירות וכדו'.
- סעודות החג יימכרו לפי תפריט מוגדר שיפורסם בעז"ה בשבוע הבעל"ט, המכירה תתבצע באמצעות מארזים סגורים ומוכנים עם כמויות קבועות ללא אפשרות שינוי כמות.
- המכירה תתבצע למזמינים מראש בלבד, והסעודות יחולקו למזמינים בערב החג בעז"ה.
- בקשה חשובה: היות ובימים אלו שוקדים אנו על התפריט ובניית המערך הלוגיסטי לאספקת מזון טרי ומשובח, מגוון ואיכותי לאורחים ובמחירי הקרן, והיות והדבר נעשה לטובת ציבור האורחים וכמענה לבקשות חוזרות ונשנות מהציבור, נשמח עד מאד לקבל הצעות והארות, בקשות או רעיונות לשיפור והצלחת המערך.
- את הפניות נשמח לקבל במשרדי היכלי התורה והחסידות עד ליום ג' הבעל"ט בטל': 09-8870220 או בדוא"ל: p.r@sanx.co.il

מכירת עליות מוקדמת:

- כפי שהונהג בשנים האחרונות, גם השנה תתקיים בעז"ה מכירה מוקדמת של העליות לראש השנה, יום הקדוש ושמחת תורה, בהיכל הגדול אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, כדי לחסוך בזמן היקר ובטירחא דציבורא בימי ירח האיתנים הבעל"ט לרווחת כל הקהל.
- כל המעוניין לרכוש את אחד מהעליות באחד מהימים הקדושים או ככולם, יפנה נא בהקדם אל הר"ר בר יוחאי שמעון הי"ו או הר"ר זאב קליין הי"ו.
- העליות יימכרו כנהוג במכירה פומבית לכל המרבה בנדבת לבו, ניתן להתעדכן אצל הנ"ל בדבר הצעות הרכישה שהצטברו בכל זמן.
- לתשומת לב: ניתן להתאגד יחדיו חברים או בני משפחה לרכישת עליה במשותף.

תשועה ברוב יועז:

- מנהלי היכלי התורה והחסידות, קוראים לכל אחד ואחד מציבור אנ"ש שיש בידו רעיונות או הצעות, בקשות או פתרונות לרווחת הציבור, להעבירם אל משרדי המוסדות או בקול צאנו, על מנת שיוכלו לדון בהם ולבצע את הטוב והיעיל ביותר לרווחת הציבור הגדול בלעיה"ר.

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' **משה מאיר ברבר** הי"ו

אב"י פעה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבן הבה"ח המו"מ

בתו"ש מורינו אברהם צבי נ"י

עב"ג הכלה תח"י

בת הרה"ח ר' יחזקאל יוסף שולדינר הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' יצחק אהרן הי"ו

לחותנו הרה"ח ר' הלל גבירץ הי"ו

ולסבים הרה"ח ר' נפתלי שולדינר הי"ו

והרה"ח ר' משה פריזנט הי"ו

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' **יהודה פרל** הי"ו

אב"י בר"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת נישואי בתו הכלה תח"י

עב"ג החתן מרדכי דוד קרפן נ"י

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' בן ציון הי"ו

ולחותנו הרה"ח ר' יהושע חיים סלמן הי"ו

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה ביום ד'

באולמי הדר דיפול ברמת גן

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרב **בועז בדיחי שליט"א**

פנהל בתי אבות פוניבז בני ברק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת אירוסי הבת הכלה תח"י

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש

כמר אליהו זאב נ"י

בן הרה"ח ר' דוד מאיר יאקאב הי"ו

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' **מנחם מענדל בלוך** הי"ו

אב"י פעה"ק

לרגל השמחות השרויות במעונו

שפחת אירוסי בנו

הבה"ח המו"מ כמר דוד יואל נ"י

ושפחת אירוסי בתו הכלה תח"י

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

א"ז ישיר ישראל

ברכת מזל טובא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, איש החסד המרבה להיטיב עם הבריות, נאמן ומסור למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, ה"ה

הר"ר ארון זאב טהלר הי"ו

גבאי קופת החסד המרכזית עזר לקהל בארה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הולדת הבת תח"י במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו

הרה"ג ר' חיים אליעזר שליט"א

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון

באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

כשהכול עולה, גם אנחנו מגדילים את הסיוע
ב 1,000,000 ₪ נוספים ומוסיפים בעז"ה

עוד 3,000 ₪ לכל כלה

וחבילת מימון לילות חתונה למשפחות במצוקה

זכיתם ואתם שותפים?

מגדילים בכל סכום!

עדיין לא שותפים?

זה הזמן להצטרף!

היעד: 300 ה"ק חדשות!

הפנו מעמד
'ביקע ריקיעים'
תפילות בני חמי אי"ש מה
קודם השנים לליני חרות
ברשות הרצף אבי צוקר
ראש הישיבה שליט"א

גליון זה נדבת
ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,
הרה"ח ר' יוסף מאיר הי"ו

אב"י בצפת עיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת אירוסי בנו

הבה"ח המו"מ בתוי"ש

כמר משה נ"י

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו העסקן הנכבד והנעלה,

יקר שבערכין,

הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו

פנהל הפוסדות והישיבה הק' בחיפה

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הכנס בנו כמר דוד יוסף נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו

הרה"ח ר' חיים אריה הי"ו

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' חיים שטרן הי"ו

אב"י בב"ב

לרגל השמחות השרויות במעונו במז"ט

שפחת הכנס בנו

כמר מאיר אברהם אבא נ"י

לנועם עול תורה ומצוות

שפחת הבר מצוה תתקיים

ביום ד' ו' אלול באולמי פרום בב"ב

ושפחת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן שמעון אסטרייכר נ"י

שפחת החתונה תתקיים אי"ה

ביום ד' י"ג אלול באולמי היכלי מלכות בב"ב

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה